

BULGARIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME
БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

ДА СВЪРЖЕМ ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДАТА С УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Природен парк Българка

Автор: Лора Жебрил
Февруари 2013

Този проект се подкрепя финансово от правителството на Швейцария чрез Фонда за реформи, свързани с участието на гражданското общество

Съдържание:

1. Въведение	4
2. Географски данни	4
2.1 Площ, административни данни (области, общини)	4
2.2 Населени места	5
2.2.1. Община Габрово	5
2.2.2. Община Трявна	11
2.2.3. Община Мъглиж	17
3. Компоненти на околната среда	19
3.1. Вид и площ на екосистемите	19
3.2. Природозащитен статус и режими в природния парк	21
3.3. Видове, които се отнасят към всяка система и екологичният им статус	26
4. Социална структура на населението	36
4.1. Разпределение в градски/селски територии; образователно ниво; пазар на труда и заетост	36
4.2. Разпределение по икономически дейности	42
5. Икономически статус	43
5.1. Структура на земята – видове земеползване и площи, собственост	43
5.2. Основни икономически дейности, включително брой икономически субекти по дейност и размер (работни места, оборот); вид производство и обеми; вид и обем на използваните местни природни ресурси и специални режими/ изисквания свързани с това	45
5.3. Списък на предприятията: земеделие, дърводобив, водоползване за питейни нужди и напояване, производство на храни и напитки, туризъм, други услуги, добивна промишленост, козметика, химическа промишленост, тежка промишленост	52

6. Бъдещ сценарий: очаквани инвестиции/дейности/инициативи, засягащи екосистемите (събрани от РИОСВ, МИГ, ДГС)	68
--	----

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 . Списък на хабитатите от EUNIS и Приложение 1 на ЗБР и на растителните съобщества, установени на територията на Природен парк "Българка" – 2012г.....	70
Приложение 2	78
Приложение 3	79
Приложение 4	79
Приложение 5	80
Приложение 6	80

Приложение 7. Bulgarka NP map industry

Приложение 8. List of hotels within Municipality of Gabrovo- name, address, web site, telephone / fax, basic beds

Приложение 9. List of hotels within Municipality of Tryavna- name, address, web site, telephone / fax, basic beds

1. Въведение

Природен парк „Българка“ е защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии, включваща разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

Паркът е обявен със заповед РД-775/09.08.2002 г. на Министерство на околната среда и водите и е с площ от 21 772,163 ха в Централна Стара Планина, и обхваща северните склонове и билните части на Шипченския и Тревненския дял (ДВ 86/02). Парковата територия обхваща изворите и водосбора на река Янтра и основните притоци в горната им част, както и язовир „Христо Смирненски“.

В границите на парка попадат: част от националния парк-музей “Шипка-Бузлуджа”, Архитектурно-етнографски комплекс ”Етъра”, ЗМ „Виканата скала“, ЗМ „Студения кладенец“, ЗМ „Мъхченица – Йововци“, ПЗ „Мъхнатите скали“, ПЗ „Столища“.

Природен парк “Българка” е включен в системата от защитени територии в България през 2002 г. с цел опазване, възстановяване и поддържане на буковите екосистеми и ландшафти, характерни за Стара планина (ДВ бр. 86/2002).

Паркът се управлява с цел:

- поддържане на разнообразието на екосистемите и опазване на биологичното разнообразие в тях;
- предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
- устойчиво ползване на възобновимите природни ресурси при запазване на традиционни форми на поминък, както и осигуряване на условия за развитие на туризъм.

Целта на това проучване е да осигури необходимата информация за географското и социално-икономическо състояние на района, за видовете екосистеми, тяхното настоящо състояние и бъдещо развитие в района.

Настоящата задача се явява основополагаща при избор на екосистеми, предмет на по-нататъшни проучвания и анализи, както и ползването на екосистемните услуги в природния парк.

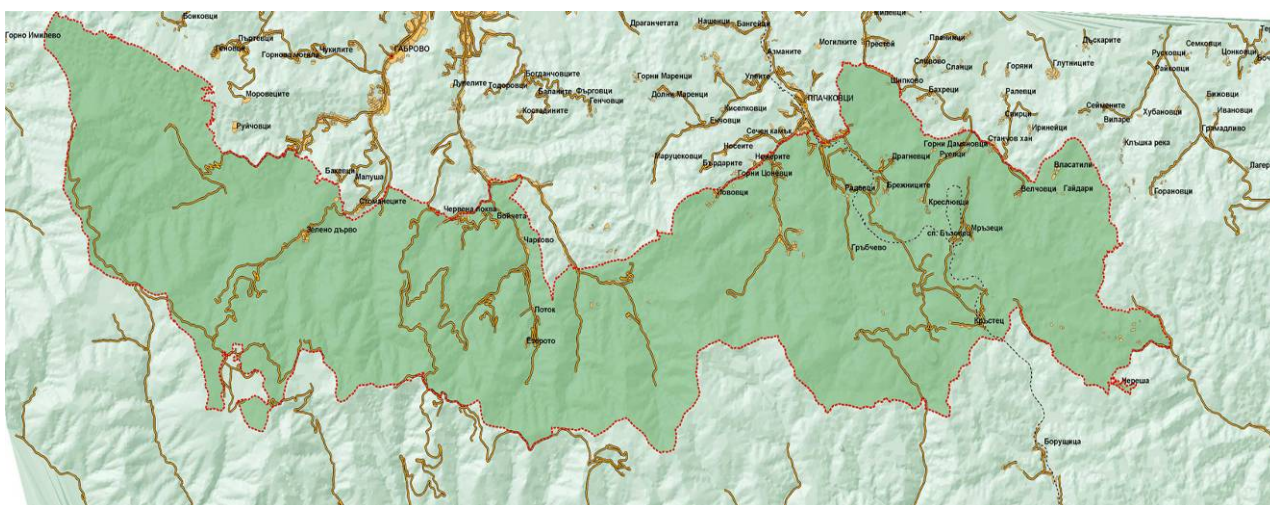
Докладът се базира на данни от: ОС”Земеделие” – Габрово, Трявна и Мъглиж; Държавно горско стопанство – Габрово, Плачковци и Мъглиж; проучване на WWF – България за защитена зона Българка-BG0000399 (ноември 2010); доклад за проведено експедиционно проучване на биоразнообразието от овощни видове и сортове върху територията на ПП”Българка” (октомври 2009); архив на ЕМО ”Етъра” – част селско стопанство за селищата, попадащи в територията на ПП ”Българка”; доклади от извършена инвентаризация по проект "Изработването на План за управление на Природен парк „Българка” - 2012 г.; Държавен архив - Габрово, кметства на селата попадащи в територията на парка; теренно проучване и анкета с представители на местното население и възрастни хора от територията на парка.

2. Географски данни

2.1 Площ, административни данни (области, общини)

В административно-териториално отношение природен парк „Българка” попада в област Габрово и Стара Загора, и обхваща следните населени места и квартали:

- **Община Габрово:** квартал Етъра; квартал Априлово; квартал Шумели; квартал Ябълка; с. Червена локва; квартал Водици; с. Бойчетата; с. Чарково; с. Поток; с. Езерото; квартал Хаджи Цонев мост; квартал Радецки; с. Стомонеците; с. Зелено дърво; местността Узана; квартал Недевци; квартал Лютаци; с. Тодорчетата; с. Руйчовци;
- **Община Трявна:** гр. Плачковци; с. Долни Цоневци (на граница с парка); с. Горни Цоневци; квартал Ножерите (на граница с парка); квартал Късовци; квартал Стоевци; квартал Горни Стоевци; с. Йововци; с. Радевци; с. Гръбчево; с. Кръстец; квартал Пунговци; квартал Нейковци; с. Кольо Ганев; с. Донкино; квартал Минково; с. Драгневци; с. Брежниците; с. Кресльовци; с. Руевци; с. Горни Дамяновци; с. Станчов хан; с. Бахреци; с. Шипково; с. Престой; с. Мръзеци; с. Бъзовец; с. Конарското; с. Череша; с. Велчовци; с. Власатили; с. Гайдари;
- **Община Мъглиж:** с. Селце.

В границите на парка, разположен на северните склонове от централната част на Стара планина, над градовете Габрово и Трявна, са включени водосбора на горното течение на р. Янтра и билните части на Шипченския и Тревненския дял от планината. Най-високите части на природния парк са връх Бедек – 1488,1 м и връх Атово падало – 1494,9 м.

Средната надморска височина е 940 м, при денивелация 1200 м. Защитената зона по Общоевропейската екологична мрежа Натура 2000 съвпада с границите на природния парк и е одобрена от Националния съвет по биологично разнообразие на 21.11.1996 г. Одобрена с решение на МС № 122 от 02.03.2007 г. Одобреният от МС списък е публикуван в ДВ брой 21/09.03.2007 г. В Европейската комисия документацията е внесена през месец март 2007 г. и е одобрена.

[2.2 Населени места](#)

[2.2.1. Община Габрово](#)

Община Габрово се намира в Северен централен район. На север граничи с община Дряново, на изток с община Трявна, на юг с община Казанлък, а на запад с община Севлиево.

Община Габрово е разположена в северните склонове на Предбалкана. В географско отношение попада в центъра на България, на 200 км североизточно от столицата

София. Габрово е център на едноименна община и заема 18% от нейната територия. Градът е и областен център на област Габрово. Разположен на територия от 1871,7 ха, Габрово и е стратегически транспортен кръстопът по направлението на главен път Е 85.

Релеф: Старопланинската природно-географска област представлява сложна система от успоредни вериги и ридове. Отнася се към Алпо-Хималайската младонагъната планинска система. Със своето разположение, надморска височина и голяма дължина, тя се явява своеобразна граница между природния облик на северната и южната част на страната ни. Чрез своите природни дадености тази област формира значителна част от природно-ресурсния потенциал на страната ни. Поделена е на две природно-географски единици – Предбалкан и Главна Старопланинска верига. Областта на Предбалкана се отличава с хълмист, нископланински и отчасти планински релеф.

Община Габрово е разположена в Централна Северна България, върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничарка, Жълтешка и Лопушница. Релефът на района е силно пресечен и представлява поредица от малки долини, прорязани от дерета и оврази, тесни ридове и била със стръмни склонове. Релефните форми са усложнени от съвременните ерозионни процеси, изразяващи се чрез развитието на склонове, насипи, наноси и терасирания от човешката дейност.

Релефът на общината е полупланински. Неговият характер е обусловен от Средна Стара планина и протичащата през територията на общината река Янтра. Най-ниската надморска височина за общината като цяло е 150 м по поречието на р. Лопушница, а най-високата 1495 м в местността "Антово падало", където се намират изворите на р. Янтра. Надморското ниво на града варира от 350 до 700 м равнище, като средната надморска височина се определя на 392 метра.

Теренът е насечен, с общ наклон на север, с меки заоблени била и относително тесни, със стръмни склонове, терени на реките. На север теренът формира зона с почти равнинен характер.

Климат: Областта спада към умерено-континенталната климатична подобласт и обхваща части от трите района: Среден климатичен район от Дунавската равнина, Предбалкански климатичен район и Планински климатичен район.

Средният климатичен район се характеризира със студена зима с по-честа и по-интензивна поява на фьон. Валежите през този сезон са между 85-140 л/м². Пролетта настъпва сравнително рано – към средата на март. Средната денонощна температура надвишава 5°C, а през първото десетдневие на април – 10°C. Пролетните мразове не са често явление и не нанасят значителни щети на културите в момента на вегетация. Валежите през този сезон са средно между 135 и 210 л/м². Поради по-високата надморска височина летните температури са малко по-ниски от тези за северната част на Дунавската равнина и достигат 22,5-24,0°C (юли). Летните валежи са средно между 160 и 250 л/м². По-голяма част от тях пада през първата половина на лятото, докато през втората половина се случват и чести засушавания. Есента е малко-по-топла от пролетта. Първите есенни мразове настъпват към 10-20 октомври. Есенните валежи са между 115 и 165 л/м². Влиянието на Стара планина се изразява в относително увеличение на валежите главно за сметка на летните.

Предбалканският климатичен район: В този климатичен район зимата е студена със средна температура за януари от -1,5 до -3,5°C съобразно надморската височина. Поради по-ниските температури и по-големите валежи снежната покривка е по-устойчива и по-дълготрайна. Валежите са между 120 и 165 л/кв.м. Пролетта е хладна и настъпва по-късно. Сумата на пролетните валежи е значително по-голяма, отколкото зимните. Лятото не е горещо – средната температура за юли е от 16,5 до 22,0°C. Есента е хладна, като валежите през този сезон са значително по-малко от летните. Съчетанието на относително хладното лято с голяма валежна сума предопределя много добри условия за овлажняване.

Планинският климатичен район е характерен със силното понижаване на температурата и увеличаване количеството на валежите и относително по-малката годишна амплитуда. Налице е скъсяване на вегетативния срок на културите за сметка на увеличаване по времетраене и въздействие на зимата. Характерни са честите и силни ветрове.

Регионът е изключително благоприятен за човешкия организъм от климатична гледна точка и е подходящ като територия за възстановителен туризъм. Известни в страната са климатолечебните планински курорти Дряново, Трявна, Плачковци, Царева ливада и Люляците, оказващи лечебно въздействие върху заболявания на дихателната система, сърдечно-съдовата система и опорно-двигателния апарат.

Неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство оказват засушавания през вегетационния период, късни пролетни и ранни есенни слани и мразове, температурни инверсии в долинните разширения. Мъглите се проявяват предимно през есенно-зимните месеци, в тези части, където има промишлени предприятия или населени места.

Почви: Структурата на почвената покривка се отличава с преобладаване на сиви горски почви, плитки сиви горски почви, оподзолени черноземи и тъмносиви горски почви, алувиално-ливадни почви, светлосиви горски почви и др. Основният почвен фонд на област Габрово е представен от сивите горски почви, заемащи около 72% от територията. Най-разпространени видове са тъмносивите, сивите и кафявите горски почви, планинско-ливадните, алувиални и делувиални почви.

Сивите горски почви са характерни за Предбалкана с надморска височина от 800 до 1000 м. Образуват се в условия на умереноконтинентален климат и имат ясно изразен хумусен хоризонт, като хумусното съдържание е до 5 %, а общият запас на хумус варира от 20 до 25 т/дка. Притежават неблагоприятни физико-механични свойства и

понижена водопропускливост като резултат от тежкия си механичен състав. За повишаване на плодородието на сивите горски почви е необходимо провеждането на редица мероприятия, като върху тях могат да бъдат отглеждани зимна пшеница, ечемик, ръж, фасул, овощия, люцерна и др.

Алувиално-ливадните почви – те са разпространени предимно по поречието на р. Янтра. Намират се на заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества. Те задържат влагата по-продължително време и са подходящи за отглеждане на зеленчуци. За повишаване на плодородието им е необходимо да се предпазват от заблатяване и засоляване. За съжаление относителният им дял е малък на територията на община Габрово.

Кафявите горски почви са разпространени върху високите склонове на Стара планина – в места с надморска височина над 1000 м. Те са силно ерозирали, имат лек механичен състав и се отличават с ниско плодородие. Образувани са върху кисели скали, пясъчници и глинести шисти. Подходящи са за отглеждане на ръж, овес и картофи, но се нуждаят от варуване и торене.

Подземни природни богатства и полезни изкопаеми: В община Габрово има находища на здрави варовици, които са с ограничено разпространение и находища от флиш (долнокреден седимент) с широко разпространение.

Полезните изкопаеми са ограничени и по вид, и по запаси. Най-разпространените скални образувания са както следва: пясъчници – 58 %; варовици – 18 %; мергели - 15; варовити материали – 3 %; глинени – 3 %; други – 3 %.

По данни от извършената инвентаризация на ПП „Българка“, през август 2012 г. е установено наличието на 2 кариери за добив на инертни материали на територията на парка. Обектите са верифицирани и нанесени върху картата - Приложение 1 (Bulgarka NP map industry).

Каменна кариера-1 с. Потока (рекултивирана), общ. Габрово: кариерата се намира в южната част на с. Потока с площ 52542,56 кв.м. Начинът на трайно ползване е "Територии с установени пясък и чакъл", Вид на собственост – "Държавна публична". Кариерата е недействаща, от нея не се добиват минерални ресурси. Тя е с приложен проект за рекултивация по "Оперативна програма Околна среда 2007-2013". Проектът е "Възстановяване на местообитание и биологичното разнообразие на територията на ПП Българка". Приложени са мероприятия за ограничаване на ерозията, запазване на ценни растителни видове и облагородяване на околната среда.

Каменна кариера-2 с.Потока, общ. Габрово: кариерата се намира на около 500 м югозападно от началото на с. Потока. До кариерата се стига по черен път. Площта ѝ е 8731,09 кв.м., а собствеността е "Общинска публична". Начинът на трайно ползване е: "Територии-суровини - пром. и строителство".

Кариерата не е действаща. При теренното посещение беше установено, че тя не се експлоатира за промишлен добив на инертни материали, няма никакви инженерно добивни съоръжения. Но също така, обектът не е заграден и обезопасен. На терена няма никакви информационни и забранителни табели за добив. При посещението беше видимо, че кариерата се използва за добив от частни лица.

В базата данни на ПП „Българка” по начин на трайно ползване за "Територии, заети от скали и пясъци" има още няколко малки обекта южно от кв. Ябълка, гр. Габрово. За тези обекти няма данни за активна експлоатация.

Растителна покривка: В района на община Габрово има 26 946 ха гори със средна възраст 58 години, които заемат около половината от общата ѝ територия. По-голяма част от горските насаждения - 56,5% са разположени в средния планински пояс, с надморска височина от 600 - 1800 м и 43,5% попадат в долния равнинно-хълмист пояс, от 0 - 600 м надморска височина. Горската растителност в района е представена от три основни групи насаждения:

- естествени семенни насаждения от бук, малко дъб и габър;
- естествени издънкови от цер, зимен дъб, благун и габър;
- изкуствени насаждения от бял и черен бор, смърч, акация, червен дъб и топола.

С по-малко участие се срещат явор, шестил, череша, ясен, липа, трепетлика, бреза, турска леска, клен, бяла мура и някои екзотични видове – веймугов бор, лиственица, кедър. Срещат се и храстови видове: леска, глог, дрян, черен бърз, шипка, трънка и др.; полухрасти: къпина, малина и др. Богато е видовото разнообразие от дървесни видове, но основен дървесен вид, даващ облика на естествената растителност, е букът, който е с най-голямо участие – запас от приблизително 6 000 000 м³. Общо за общината, активът на бука е 3 000 000 м³. Другата характерна особеност е, че 77% от горите са с т. нар. специално предназначение. По данни от горското стопанство (юли 2012 г.) това са:

- защитни гори 26 630,1 ха, от които: водохранни зони - 11 248,1 ха; противоерозионни - 14 996,0 ха; мелиоративни - 386,0 ха. рекреационни гори и територии - 5 120,7 ха, от които: елена зона - 4414,1 ха; лесопаркове - 706,6 ха.

Част от високостеблените букови комплекси са оформени като лесопаркове – "Градище", "Баждар", "Бакойски баир", парк "Синкевица" и др.

Голямото разнообразие на релефните и почвено-климатични условия на територията на община Габрово са създали условия за развитие на едно голямо многообразие от растителни видове. Географското разположение на общината благоприятства разпространението на предимно естествено растящата широколистна растителност, представена основно от бук и дъб. През последните години се настаняват изкуствено внесените иглолистни видове, представени главно от бял и черен бор. Горските масиви са разпространени предимно в планинските райони.

ДГС Габрово управлява територия от 29 583,9 ха, която обхваща водосбора на река Янтра и няколко нейни притока северно от вододелното било на Шипченския дял на Централна Стара планина. Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са много ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции. Основната част от горите на територията на ДГС Габрово са включени в различните категории висока консервационна стойност (ВКС).

2.2.2.Община Трявна

Община Трявна е разположена в Предбалкана на площ от 255,5 кв. км., до билото на Тревненски дял на Стара планина. Най-високата точка на територията на общината е връх „Бедек” с надморска височина 1488 м по централното било на Стара планина на юг от общинския град, а най-ниската – 370 м в землището на с. Стайновци на север от града. На изток на около 20 км се намира с. Вонеща вода със своите минерални бани и излаз на Прохода на Републиката, а на запад на около 25 км се намира областният град Габрово.

В състава на общината са включени 106 селища, от които два града – общинският център гр. Трявна и кметство Плачковци и 104 малки села. Селищната мрежа е изградена от малки села, част от които са пръснат тип – колибарски и се състоят от отделни махали. В типично планинската ѝ част са разположени едва 12 села – останалите и двата града са в Предбалкана. Седем от селищата – Радевци, Кръстец, Бангейци, Черноврърх, Белица, Престой и Станчов хан са кметски наместничества.

Релеф: Територията на община Трявна е разположена в пределите на 2 морфографски единици: Средна Стара планина и прилежащите части на Централен Предбалкан. Доминира нископланинският (600-1000 м) и среднопланинският пояс (1000-1600 м). Характерна хипсометрична особеност е постепенното увеличаване на надморската височина в посока север – юг (от 380-400 м до 1489 м). Най-високата точка е връх Бедек (1489 м). Средната надморска височина на общинската територия е 700 м. Наклонът на склоновете е 20° - 25°.

Територията на общината се характеризира с голямо разнообразие на теренни форми – същинска планина, речни долини, хълмове, седловини, билни заравнености. Северните склонове са къси, немного стръмни и са покрити с хубави широколистни гори, а на юг се спускат дълги напречни ридове, разчленени от редица речни долини. Релефът на Тревненската планина се отличава със заоблени върхове, гористи склонове, полегати странични хребети. Полегатите склонове и слабо нахълменото било на планината правят района изключително достъпен и осигуряват добри условия за практикуване на пешеходен туризъм и планинско колоездене.

Широкото разпространение на варовиците и протеклите карстови процеси са довели до образуването на множество пещери, по-известните от които са: *Змеева дупка*, *Марината дупка*, *Пропастите*, *Парова дупка*, *Килиите* и *Коминчето*. Всички те представляват потенциален ресурс за развитието на туризма, но на настоящия етап не

са обезопасени и достъпни. Обект на познавателен туризъм могат да бъдат и други атрактивни релефни форми като скалните феномени *Дядо и Баба* (в района на с. Станчов хан), *Мъхнатите скали* и *Виканата скала*, които са обявени за природни забележителности и са включени в рамките на територията на природен парк „Българка”. Фактор за пейзажното разнообразие, оказващо емоционално въздействие върху туристите, е също и богатата флора.

Климат: Територията на община Трявна попада в зоната на умерено-континенталния климат. Характеризира се с по-високи минимални температури през лятото в сравнение с тези за страната. Горите влияят върху намаляването на температурите през лятото и запазване на по-високи температурни стойности през зимата.

Климатичните условия са силно повлияни от надморската височина и особеностите на релефа. В нископланинските части климатът е умерено-континентален, а с увеличаване на надморската височина се наблюдава влияние на планинския климат, изразено в понижаване на средногодишната температура, увеличаване количеството на валежите, скоростта на вятъра.

Под влияние на климата влажността на региона е сравнително висока през всички годишни сезони. Естествената защита заради големия брой планински възвишения и горски насаждения оказва влияние върху намаляване на скоростта на движение на въздушните маси и спадане на тяхната сила. Ветровете са непериодични и с разнообразен интензитет. Преобладават северните, северозападните и западните ветрове. По долините на реките типичен е вечерният планински вятър.

В станция „Трявна“ не са правени измервания на голяма част от климатичните показатели. Най-близкото място, в което е извършен системен контрол, е станция „Габрово“, отстояща на 12 км по въздушна линия.

Средната годишна температура на въздуха в района е около 10,6 °C, средната юлска 21,0 °C и средната януарска – 1,5 °C. От средата на април до края на октомври се наблюдава устойчиво задържане на температурата на въздуха над 10 °C. Годишното количество на валежите нараства от 817 мм при Трявна до 1053 мм при Кръстец. През зимата преобладават валежи от сняг. Средната начална дата за образуване на снежна покривка в района на Трявна е между 25 и 30 ноември, а в района на Кръстец – 11 ноември.

Зимата в региона е сравнително студена със средни температури за януари от – 5,5° до + 2,8° C. Пролетта настъпва късно, в края на март, със средни температури за април от + 5,5° до + 16,5° C. Лятото е прохладно и влажно, със средни температури за юли от +14,6° до + 27,4 ° C. Есента е топла, с първи есенни застудявания в края на октомври – началото на ноември. Средните минимални температури за ноември варират между + 2,7° до +11,1° C. Периодът, през който няма минусови температури, е средно 196 дни през годината. Регионът се характеризира с висока (2190 часа) годишна продължителност на слънчевото греене. Средната годишна влажност на въздуха е 74%, като най- ниските и стойности – 30% са през горещите летни месеци, като в периода края на лятото и началото на есента са характерни продължителни засушавания, въпреки че в района преобладават летните валежи, които достигат до 1/3 от годишната валежна сума (881 мм/кв.м). Снеговалежите в региона са обилни, максимумът е в края на януари – началото на февруари. Снежната покривка се задържа средно 110 дни в годината.

В ниските части, където е съсредоточена изцяло настанителната база на туризма образуваната снежна покривка е тънка и нетрайна (задържа се около 62 дни). Този климатичен показател има пряко влияние върху ограничените възможности за практикуване на зимни спортове.

Годишният брой на дните с мъгла в Трявна е един от най-ниските за страната – 3,3. Територията на общината не попада в очертанията на затворените полета в района на Предбалкана и по северните склонове на Стара планина, и не са установени неблагоприятни климатични явления, каквито са термичните инверсии.

Почви: Най-разпространени видове са тъмносивите и сивите горски, кафявите горски, планинско ливадните, алувиалните и делувиалните почви. *Сивите горски почви* са характерни за Предбалкана с надморска височина от 800 до 1000 м. *Алувиално-ливадните почви* са разпространени предимно по поречието на река Тревненска. Намират се на заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества. За съжаление относителният им дял е малък на територията на община Трявна. *Кафявите горски почви* са разпространени върху високите склонове на Стара планина – в места с надморска височина над 1000 м. Те са силно ерозирали, имат лек механичен състав и се отличават с ниско плодородие. Подходящи са за отглеждане на ръж, овес и картофи, но се нуждаят от варуване и торене.

Подземни природни богатства и полезни изкопаеми: От подземните богатства най-голям интерес представляват и са разработвани находищата на черни каменни въглища. На територията на общината до 2004 г. е функционирала мина „ЛЕВ“. Мината се намира на територията на с. Станчов хан. Видът собственост е за Обществени организации, НТП – територии заети от НМ, вид територии – НМ.

Пред една от административните сгради има паметна плоча за това, че през 1860 г. в района са добити първите каменни въглища в България.

Минен комплекс "Извора" (сега ловно стопанство Българка): намира се на територията на ПП Българка в близост до бившата хижа "Извора". На територията на ловно стопанство "Българка", при непосредствена близост до защитена местност "Тисово находище". На картата на ПП Българка са отбелязани входовете на мината Приложение 1 (Bulgarka NP map industry). Нито една част от минния комплекс не функционира.

Мина "Калпазан" намира се под връх Бедек е разработена от родоначалника на текстилната индустрия в Габрово през 1896 г. Добиваните от нея въглища са използвани за гориво за новата фабриката за производство на гайтани и платове на Калпазанов. Мината днес не функционира.

Поради невъзможен и опасен достъп до терена на мините "Росна китка" и "Калпазан" няма актуални снимки на тези обектите.

Каменната кариера в гр. Плачковци, кв. Късовци, общ. Трявна е с площ 65380,65 кв.м. Видът собственост е "Общинска публична", Начин на трайно ползване: "Кариери за пясък чакъл и глини за стр.", Вид на територията – "Добив полезни изкопаеми".

Кариерата се намира западно от кв. Стоевци на гр. Плачковци. Тя е действаща от нея се добиват инертни материали. Каменната кариера се стопанисва от Пътни строежи Габрово.

Съоръжения в кариерата

Растителна покривка: Община Трявна е разположена в Предбалкана. В този район преобладават горски дървесни видове. Горите заемат приблизително 48% (131 420 дка) от територията на общината. Скалните образувания са покрити с мъхове и лишей.

Горите са изградени предимно от широколистни листопадни и смесени горски и храстови съобщества. Поради благоприятния климат тези съобщества са по-богати на видове от средноевропейските.

Основните видове, които заемат най-големи площи са бука, различните видове дъбовец, зимен, летен дъб и благун, габъра, акация и др. В смесените широколистни и широколистно-иглолистни гори се срещат и планинския явор (над 1200мНВ) – рядък вид, сребролистната липа, едролистната липа, клен, ясен, келяв габър, ива, трепетлика, бреза и други, а от иглолистните видове най-често срещани са черен бор, бял бор, също така обикновената ела, на някои места – европейска ливъница.

В град Трявна има успешно адаптирани към местния климат видове като: източен чинар; брекина; едроцветна магнолия; магнолия-кобус; албиция; див рожков (рядък вид); гледичия; конски кестен (защитен вид); миризлива върба. Реликтовите видове: гинко; тис (като от последния вид има и защитено естествено находище)- черен глог (защитен обект). Край реките растат: черна елша; бяла върба; тритичинкова върба; плачеща върба; ракиа и други.

Срещани редки и защитени тревни видове са: бодлив залист; алпийска крехка папрат (рядък вид); разперена светлика (рядък вид); кълбест салеп (рядък вид); нейчев зановец (рядък вид); блатно кокиче (защитен вид); снежно кокиче (рядък вид); момкова сълза;

левурда (мечи лук); старопланинска теменуга; ръбестостеблен воден морач; хилядолистен воден морач; панчичева пищялка (рядък вид); лудо биле (рядък вид).

2.2.3. Община Мъглиж

Община Мъглиж е разположена в източната част на подбалканската Казанлъшка котловина, на територия от 388,88 кв.км. Част от нея се простира в равното Казанлъшко поле, а друга – в Стара планина и Средна гора. Средната ѝ надморска височина е 616 м. Основната част от землището на общината е разположено в планински район. За северна граница с община Трявна служи старопланинското вододелно било от връх Българка през превала на Тревненския проход до връх Виса. Южната ѝ граница с община Стара Загора преминава по билото на Средна гора, на изток граничи с община Казанлък, а на запад с общините Гурково и Николаево.

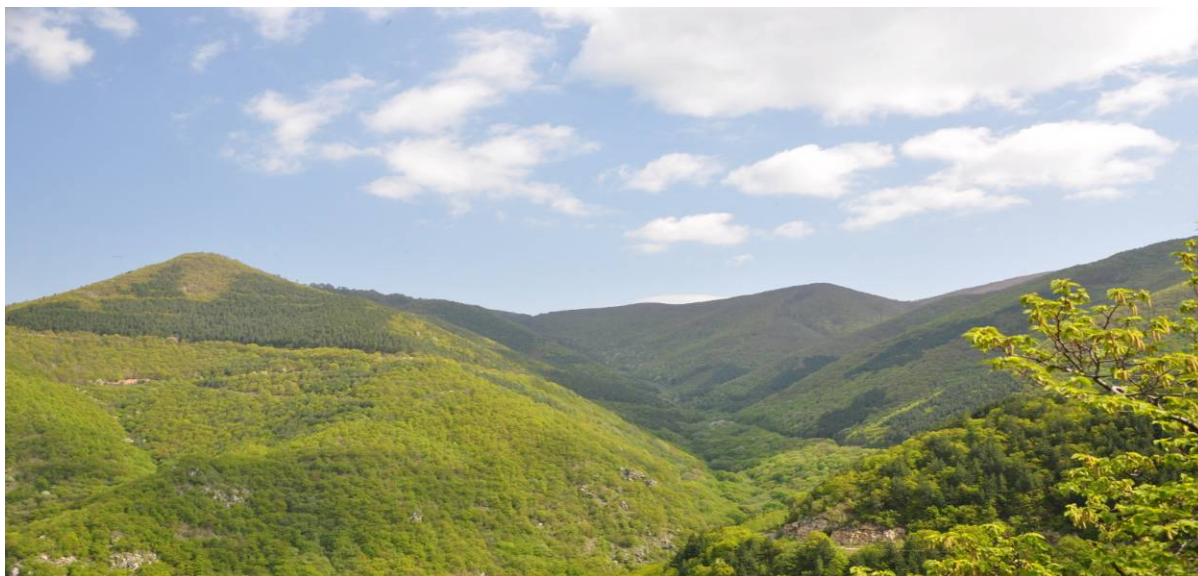
Територията на общината се пресича от първокласен път I-6 София – Бургас, както и първокласен път I-5 Русе – Хасково. В посока запад – изток през общината преминава ж.п. линията София – Карлово – Бургас, а в посока север – юг - ж.п. линия Русе – Подкова. На територията на общината се намират гарите Тулово и Дъбово, които имат важни разпределителни функции за железопътната мрежа на страната.

Релеф: Релефът и климатичните условия в общината определят значителното разнообразие на растителния и животински свят.

Характерът на релефа е преобладаващо планински, който предполага повече от половината от територията на общината да бъде горски територии. Южните склонове на Стара планина (Тревненска планина), намиращи се в землището на община Мъглиж, са заети от широколистна растителност. Ниският пояс (до 700-800 м) е зает от дъбови и габърви гори, а над 800 м надморска височина е поясът, зает от букови гори. Лесистостта тук е по-слаба в сравнение с тази по северните склонове на Стара планина.

Част от горите, особено габъровите и частично дъбовите, са нискостъблени и издънкови.

Климат: Климатът е преходно континентален и континентален. Разположена от южната страна на Стара планина, територията на община Мъглиж е запазена от силното влияние на северните въздушни маси и благоприятства развитието на селското стопанство.

Почви: Почвите на територията на общината са предимно канелени и кафяви горски почви. Почвените условия в Казанлъшкото поле благоприятстват широкото разпространение на трайните насаждения и фуражните култури, а по планинските склонове – развитието на широколистни и елови гори.

Подземни природни богатства: Община Мъглиж разполага с ограничени ресурси от полезни изкопаеми, като висококачествени черни въглища, използвани преди всичко за производство на кокс, малки рудни залежи без икономическо значение, графит и бигор. На територията на общината обаче се намират големи количества и разнообразни инертни материали. Организираният дълбочинен промишлен добив на пясък и чакъл превръща образувалите се пресевни в заплаха за околната среда, като предизвиква свлачища, застрашаващи и съседните населени места (Шаново, Юлиево), предизвиква спадане на подпочвените води в района и пресъхване на кладенците (с.Шаново), водата от които се използва за напояване.

Растителна покривка: Територията на държавно горско стопанство “Мъглиж” се намира в централната част на страната. Горският фонд на стопанството е разделен от Подбалканското поле на два големи комплекса, а именно: Северен – заемащ масивите на юг от вододелното било на Средна Стара планина (по линията вр.Българка – седловина Кръстец) и Южен, заемащ северните склонове на Сърнена Средна гора. По поречието на р. Тунджа, пресичаща Подбалканското поле в посока изток-запад, са разположени малки комплекси от разнообразни крайречни гори, в които най-голямо участие имат върбата, елшата, тополата и акацията.

Старопланинският масив е изразен с характерните за среднопланинския релеф форми – високо издигнати билни заравнености с южно изложение, набраздени от широки слабо вкопани долинни врязвания, които преминават в стръмни склонове и дълбоки разчленения. Релефът на другия дял от територията на стопанството, Средногорския, е нископланински, но се срещат места с надморска височина до 900 м (връх Морулей, 895 м н.в.). Това е част от Сърнена Средна гора, северните склонове на която са заети от хълмисти равнини и разчленени плата с надморска височина от 200 до 400 м, които на места достигат до километър от коритото на Тунджа.

Съгласно горско-географското райониране на България (Класификационна схема на типовете горски месторастения в НРБ” – София, 1983 г.), ДГС “Мъглиж” попада в Тракийската горско-растителна област (Т), подобласт „Горна Тракия“ (Т-ГТ). На територията на стопанството има значителни разлики в надморските височини (от 0 до 1500 м н.в.), което обуславя голямото разнообразие на месторастения, срещащи се в два лесорастителни пояса и пет лесорастителни подпояса.

От територията на горско стопанство „Мъглиж“ в границите на природен парк „Българка“ попада площта, съвпадаща и с обявената защитена зона “Българка” – код BG 0000399.

3. Компоненти на околната среда

3.1 Вид и площ на екосистемите

Природен парк „Българка“ е защитена територия по смисъла на Закона за защитените територии, включваща разнообразни екосистеми с многообразие на растителни и животински видове и на техните местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа. Територията на парка и на защитена зона „Българка” по Директивата за природните местообитания – BG0000399, се припокриват.

Трябва да отбележим, че съгласно ЗЗТ, в територията на природните паркове се включват само земеделски, горски и водни площи, а населените места се изключват. При защитените зони се включват и населените места.

По официални данни от Изпълнителната агенция по околна среда площта на природен парк „Българка“ е 21 772.16 ха. След извършените теренни проучвания (април-ноември 2012 г.) и установените промени в НТП, актуалният баланс за територията на ПП „Българка“ към 30.11.2012 г. по НТП е 22 701.05 ха.

Паркът е разположен върху билните части и северните скатове на Шипченската и Тревненска планини и части от прилежащия им Предбалкан.

Развитието на системата от защитени територии в община Трявна започва още в далечната 1948 г., когато група тисови дървета са обявени за природна забележителност. През 70-те и 80-те години списъкът се допълва от защитените местности *Виканата скала* (гр. Плачковци), *Студен кладенец* (с. Станчов хан), *Мъхченица - Йововци* и природните забележителности *Столища* (гр. Плачковци), *Мъхнатите скали* (гр. Плачковци) и няколко групи вековни дървета. С цел да се запазят и подобрят завинаги в полза на обществото, комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местообитания и редки застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, през 2002 г. е обявен природен парк „Българка”.

Водни ресурси: Област Габрово се отнася към Дунавския район с център Плевен, тъй като територията ѝ се разпростира по бреговете на реките Янтра, Паничарка, Синкевица, Жълтешка, Росица, Видима, Тревненска и техните притоци. Дебитът на тези реки е малък. Те имат дъждовно-снежен режим с есенен минимум на оттока и пролетен максимум. Река Янтра е най-голямата от тях. Тя води началото си от Стара планина, с обща водосборна област 7892 км² и дължина 286 км до вливането си в р. Дунав.

Речните тераси акумулират вода на дълбочина от 3.5 до 5.5 м. В терените, състоящи се от полускални материали, нивото на подпочвените води е дълбоко, а скалите са безводни.

Югозападно от град Габрово е изграден язовир "Христо Смирненски", който е основен източник на питейна вода за града. Останалите общини изпитват периодичен недостиг на водни ресурси за битово и индустриално потребление, поради неравномерното годишно разпределение на оттока. Довършването на строителството на двата язовира "Бяла" и "Нейковци" би решило трайно този проблем.

На р. Синкевица е изграден малък язовир, водите на който се използват за отдих и туризъм.

Географското разположение на община Трявна обуславя наличието на собствени водни ресурси, генерирани от валежите. На територията на общината извира и протича река Тревненска приток на река Янтра. Останалите водни течения на територията на общината са къси и с непостоянен дебит.

Гъстотата на речната система е 1,09 км/км². Хидрографската мрежа е представена от река Тревненска, извираща от Тревненска планина и редица малки реки. Общата дължина на реката е 25,8 км, а средният наклон е 24,4%. Средната надморска височина е 667 м, ширината на речното корито варира от 3 до 25 м. Дъното на реката е скалисто и с наноси. Водосборният басейн има продълговата форма, ориентиран в посока югоизток-северозапад. Въпреки, че е планинска река, протичаща през слабо застроена територия, река Тревненска е подложена на значително антропогенно натоварване. Периодите на пълноводие и маловодие са се утвърдили като важни абиотични фактори на средата. Пълноводието продължава 4-5 месеца като обемът на оттока, представлява 60-70% от годишния. Поради неравномерното разпределение на валежите, времето на пълноводие е различно. Периодът на маловодие настъпва в началото на лятото и продължава 3-4 месеца. През този период голяма част от по-малките повърхностни течения пресъхват.

Незначителен дял във водния баланс на общината са естествените и изкуствени водоеми. На територията на общината функционира и един микроязовир с наименование „Трявна“. Въведен е в експлоатация през 1961 г. и залятата площ е 40 дка. На територията на общината има и два минерални извора, които не са достатъчно проучени и изследвани.

В община Мъглиж водните ресурси се обуславят от предимно планинския характер на територията. Водните площи са ограничени и заемат под 1.72% от общата територия. През землището на общината протича река Тунджа, водосборна за района, която заедно с реките Мъглижка, Поповска и по-малките притоци образуват мрежа, водите на която се използват за напояване на земеделските земи.

В близост до Мъглижкия манастир по течението на Мъглижката река се намира водопадът *Големия скок*, който е природна забележителност.

Подпочвените води по поречието на река Тунджа са източник за водоснабдяването на град Стара Загора. Около селата Ягода и Шаново се намират и пресевни, образувани при добива на инертни материали.

Топлите минерални извори в с. Ягода са едно водно богатство, което правилно стопанисвано и използвано, може да допринесе много за развитие на балнеоложкия туризъм в общината. Водата е със силициева и флуорна минерализация 0,59 г/л., лека алкална реакция, с температура при извора около 40 °С и дебит 12 литра в секунда. Използва се успешно за лечение на заболявания на опорно-двигателния апарат, неврологични и кожни заболявания.

Като цяло община Мъглиж разполага със значителни водни ресурси, чието разумно ползване би допринесло съществено за развитието на местната икономика, особено в сферата на земеделието. В същото време, обаче, водоснабдяването на населението и бизнеса са затруднени поради амортизираната инфраструктура, причина за огромни загуби и неефективната организация на водоподаването.

3.2 Природозащитен статус и режими в природния парк

Паркът се отличава с голямо биоразнообразие. Горският фонд на територията на парка е 80,2% от общата му площ. От дървесните видове основно място заема букът (60%). Той е основен дървесен вид и формира интересни растителни съобщества, представляващи интерес както за родната природозащита, така и за общеевропейската екологична мрежа Натура 2000.

Такива местообитания са:

- Алпийски и бореални ерикоидни съобщества с код по Натура 2000 - 4060 Подтип 31.46 Съобщества на *Bruckenthalia spiculifolia*;
- Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик – *Festuco-Brometalia* (важни местообитания за орхидеи) с код 6210;
- Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс – код 6430;
- Извори с твърда вода и туфести формации – *Cratoneurion* – с код 7220;
- Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове – код 8210;
- Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове - код 8220;
- Букови гори от типа *Luzulo – Fagetum* с код – 9110;
- Букови гори от типа *Asperulo – Fagetum* – с код 9130;
- Термофилни букови гори – *Cephalanthero – Fagion* – с код 9150;
- Дъбово – габарови гори от типа *Galium – carpenetum* – код 9170;
- Смесени гори от съюза *Tilio – Acerion* върху сипеи и стръмни склонове – код 9180;
- Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* – код 91E0;
- Мизийски букови гори – код 91W0;

Както и бук-лавровишна; бук-дървовидна леска; бук-воден габър; бук-мъхове; бук-черна боровинка; бук-здравец; бук-джел и уникалният триетажен хабитат: бук-тис-лавровишна с единични дървета естествена ела и планински явор.

До момента на територията на ПП „Българка” са установени над 1860 вида от висшата флора, в това число 2 вида от Директива 92/43/ ЕЕС. Сред тях:

- 5 вида фигуриращи европейските Червени списъци на редките защитени и ендемични видове (IUCN);
- 3 вида в Бернската Конвенция;
- 42 вида в Червената книга на Р. България Том I (Велчев, 1984 г.) от които в категорията рядък 38, застрашени – 3 и в категория изчезнал 1;

- 62 вида висши растения и 3 вида гъби фигурират в Червения списък на растенията и гъбите в България ;
- 29 балкански ендемита;
- 14 български едемита в това число 3 вида и 1 подвид локални за Стара планина;
- 25 вида фигуриращи в приложенията на ЗБР;
- Реликтни видове – терциерни *Taxus baccata*, *Laurocerasus officinalis*, *Haberlea rhodopensis*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*.

От растенията, които фигурират в Червената книга на Р.България, на територията на Парка се срещат планински явор (жешля - *Acer heldreichii* Orph. ex Boiss., който е и балкански ендемит), джел (*Ilex aquifolium* L. - растителен вид, установен за сега в Стара планина само тук), тис (*Taxus baccata* L), нейчев зановец, лечебна пищялка, лудо биле (беладона), нейчево великденче, родопски силивряк, различни представители на семейство Салепови и др.

Територията на парка е и изключително богата на лекарствени растения. Разнообразният релеф, почвено-климатичните условия и голямата денивелация (1100 м) обуславят голямото биологично разнообразие на територията на природен парк „Българка” и местността „Узана”. Те са хабитат на над 400 вида растения, като от официално признатите в българската фармакопея лекарствени растения тук се срещат около 70% от тях. Територията на парка е изключително богата на лечебни и етерично-маслени растителни видове.

От тревистите растения, които фигурират в Червената книга на Р. България, до сега са установени над 40 вида като: снежно кокиче - *Galanthus nivalis* L., синя кандилка-*Aquilegia vulgaris* L., лудо биле (беладона) - *Atropa bella-donna* L., ниско бясно дръвче-*Daphne sneorum* L., родопски силивряк-*Haberlea rhodopensis* Friv. (балкански ендемит, включен и в Бернската конвенция), мека медуница-*Pulmonaria mollis* Wulfen ex Hornem., синкава триния-*Trinia glauca* (L.) Dumort., рохелова каменоломка - *Saxifraga rocheliana* Sternb., фривалдскиева микромерия-*Micromeria frivaldszkyana* (Degen) Velen., български ранилист-*Betonica bulgarica* Degen & Neic., нейчево великденче-*Veronica*

jaquinii Baumg. ssp. neiceffii (Degen) Ceschm. st. n. (последните три вида са локални ендемити - срещани се само в Стара планина), веленовски нежит (дебелец) – *Jovibarba velenovskyi* (Ceschm.) J. Holub – балкански ендемит, лечебна-*Angelica archangelica* L. ssp. *litoralis* (Fr.) Thell, панчичева пищялка – *Angelica pancicii* Vandas и много други. Територията на ПП „Българка“ е местообитание на много видове от сем. Салепови – т.нар. *български орхидеи*.

В ПП „Българка“ силно доминират по площ дървесните видове. На второ място са тревните видове, а храстовите имат по-ограничено разпространение. Участието на мъховете и лишите в изграждането на растителните съобщества най-често има подчинена роля. Най-широко разпространение имат мезофитните видове, ксерофитите и хигрофитите са по-малко. От растително-географска гледна точка растителната покривка е почти изцяло от листопаден средноевропейски тип. Към категорията на степните видове се отнасят някои съобщества с ограничено разпространение в по-ниските части на природния парк като тези на *Dichanthium ischaetum* и *Chrisopogon gryllus*.

По горско растителното райониране на България проучваната територия принадлежи към Старопланинската северно склонова горско растителна провинция на Умерено-континенталната горско растителна област.

В съответствие с геоботаническото райониране на България ПП „Българка“ се отнася към Балканската провинция на Европейската широколистна горска област и Централно балканския геоботаничен окръг, за който са характерни *Acer heldreichii*; *Festuca balcanica* ssp. *balcanica*; *Festuca balcanica* ssp. *neiceffii*; *Cirsium oleraceum*; *Daphne blagayana*; *Micromeria frivaldszkyana*; *Betonica bulgarica*; *Veronica jaquinii* ssp. *neiceffii*; *Viola balcanica*; *Cynoglossum germanicum*.

На територията на ПП се срещат 18 хабитата представляващи интерес за европейската екологична мрежа Натура 2000, от които четри са приоритетни местообитания от Директива 92/43/ЕЕС.

Билните части от парка са в зоната на буково-еловия мезофилен горски пояс (900-1500 м). Логично се налага извода, че преди стотици години горите по билото на тези части на Стара планина са премахнати, за да се освободят територии за нуждите на пасищното животновъдство. Историческите данни сочат, че в миналото по билото на

планината са пашували голям брой глави добитък, като основно това са били овце. В продължение на стотици години така поддържаните с паша планински билни поляни са се оформили като специфични полустествени хабитати съхраняващи богато биологично разнообразие. Аналогично е положението и в ниските части на планината в близост до населените места. Зимата стадата са сваляни около селата в зимните кошари и естествено площите, които не са били годни за обработване, са били използвани за мери, т.е. за паша.

Голяма част от високите части от вододелното било на планината, между върховете Бузлуджа (1439,8 м) и Бедек (1488,1 м), както и връх Българка (1445,1 м) са изградени от силикатни скали, основно кристални шисти, южнобългарски гранит и червен пясъчник. Основния тип местообитание в тази част на парка са *Планински сенокосни ливади* – **6520**, като характерна особеност във видовия състав се очертава сравнително високото участие на *Deschampsia flexuosa* (L.) Trin. (*Lerchenfeldia flexuosa*).

На ерозирали участъци този тип местообитание отстъпва на местообитание *Алпийски и бореални ерикоидни съобщества* – **4060**, като в преходните участъци обикновено е подтип *31.4A – Ерикоидни съобщества* съставени от боровинки в субалпийския пояс на планините, като по самото вододелно било по най високите части на почти скелетна основа преминаван в подтип *31.46 – Съобщества на Bruckenthalia speculifolia*. Разположени са по откритите билните части в района на върховете Бузлуджа (1439,8), Атово падало (1494,9), Караджова кула (1511,5) и Бедек (1488,1) на надморска височина от 1370 до 1511,5 м., на изложени на силни ветрове през зимата открити площи. Най-често заемат терени с плитък почти липсващ почвен слой върху силикатни скали Освен *Bruckenthalia spiculifolia* в състава им участват и *Vaccinium myrtillus* L., *Vaccinium vitis-idaea* L., *Deschampsia flexuosa* (L.) Trin., *Jasione laevis* Lam. ssp. *orbiculata* (Griseb. ex Velen.) Tutin, *Anthennaria dioica* (L.) Gaertner, *Campanula* ssp. и др., заедно с участието на мъхове и лишей. По поляните около връх Българка мозаечно се среща и подтип *31.48 – Високопланински съобщества от зановец и жълтуги*.

Из тези територии по билото на изложени на силни ветрове места където повърхността е заета изцяло от матричната скала се среща местообитание **8230 – Силикатни скали с пионерна растителност** от съюзите *Sedo-Sclerathion* или *Sedo albi-Veronicon dillenii*. Това местообитание заема малки площи, като много характерна особеност е, че на територията на 33 само в този тип местообитание се среща видът *Jovibarba heuffelii*.

На територията се среща и местообитание **8220 – Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове**. На терен двата типа местообитания заемат различни площи със силикатни скали, като **8230** заема основно билните части на планинската верига с малък наклон обикновено до 10-15 градуса без влияние на изложението, докато **8220** предпочита северно и северозападно изложение по стръмни силикатни скални склонове с наклон над 25°. Основен индикаторен растителен вид за този тип местообитания в 33 е *Silene lerchenfeldiana*. Като самия връх Хаджи Димитър (Голяма Бузлуджа) е изцяло от мрамор докато територията на запад от него е изградена с редки изключения почти изцяло от варовици. Това обуславя, по-различния флорестичен състав и респективно и на някои по-различни типове местообитания.

Билните части в по-голямата си част са заети от местообитание *Планински сенокосни ливади* – **6520**. За разлика от този тип местообитание върху силикат тези върху варовик са по-богати на растителни видове, като *Deschampsia flexuosa* (L.) Trin. (*Lerchenfeldia*

flexuosa) липсва изцяло, като на места се замества от *Festuca balcanica* ssp. *balcanica* и *Briza media*. Основния индикаторен вид е *Agrostis capillaris*.

На места където липсва почвен слой върху скалната повърхност, е разпространен хабитат **6110** – *Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества* от *Alyssosedion albi*. Навсякъде това местообитание заема малки площи като на територията на ЗЗ „Българка” при по-ниска надморска височина се срещат най-вече многогодишни тревни съобщества от клас Festuco-Brometea. При по-висока надморска височина най-често при тънък почвен хоризонт върху варовик, съобществата от типа *Alyssosedion albi* образуват комплекси със съобществата на балканския ендемит *Sesleria latifolia*.

При един по-обстоен поглед на видовия състав на това съобщество се налага изводът, че съобществата на *Sesleria latifolia* могат да се отнесат към хабитат **6210** и по-точно като негов подтип разпространен на по-голяма надморска височина. Видовия състав е почти идентичен като *Sesleria latifolia* при тези височини замества по топлолюбивите *Chrysopogon gryllus* и *Dichanthium ischaemum*. Както и низинния подтип, съобществата на *Sesleria latifolia* са изключително богати на представители на сем. *Orchidaceae*. Именно в такъв тип съобщество на 1300 м н.в. е и единственото установено до момента местообитание на консервационно значимия вид *Orchis militaris*.

На територията на защитената зона са установени и две площи, които като видов състав напълно отговарят на местообитание **6510** – *Низинни сенокосни ливади*. От гледна точка на видовия състав, ниската надморска височина и близостта на водни площи (течения), това са типични *Низинни сенокосни ливади*. Това местообитание не фигурира в стандартния формуляр на зоната. Подобна е ситуацията и при още два типа местообитания, именно – *Извори с твърда варовита вода*, **7220** и *Съобщества на Хара*, **3140** при теренните работи установени на обследваната територия и нефигуриращи в стандартния Natura 2000 формуляр.

Приложение 1. Списък на хабитатите от EUNIS и Приложение 1 на ЗБР, и на растителните съобщества установени на територията на природен парк "Българка" – 2012 г.

Това са видовете (umbrella species) и местообитания, използвани за разработване на зонирването на зоната:

- **горските типове природни местообитания** (9110, 9130, 9150, 9170, 9180, 91W0, 91Z0), която до голяма степен се припокрива с местообитанията на мечка и вълк (видове с голяма площ на разпространение), горските видове прилепи (*Myotis bechsteini*, *Barbastella barbastellus*) и твърдокрили безгръбначни (*Cerambyx cerdo*, *Lucanus cervus*, *Morimus funereus*, *Rosalia alpine*).
- **затревените и други полуестествени местообитания** (4060, 6110, 6210, 6430, 6520)
- **скалните местообитания и сипеите** (8210, 8220, 8230, 8310)
- **реки**
- **водни площи местообитания на водна костенурка, гребенест тритон и видра.**

3.3 Видове, които се отнасят към всяка система и екологичният им статус

На базата на оценките, заплахите и въздействията са описани общите и специфични режими, необходими за постигане на благоприятен природозащитен статус за всяко едно природно местообитание и всеки вид идентифицирани като ключови, които да действат за цялата зона. Според различните зони и подзони са дадени режимите, действащи за тях. За оценка на благоприятен природозащитен статус на природните местообитания, включени в Приложение № 1 към ЗБР, е използвана методиката, описана в „Ръководство за оценка на благоприятно природозащитно състояние за видове и типове природни местообитания по Натура 2000 в България”, разработено по проект на ВБИ/Matra “Благоприятно природозащитно състояние за видове и типове природни местообитания по Натура 2000 в България”.

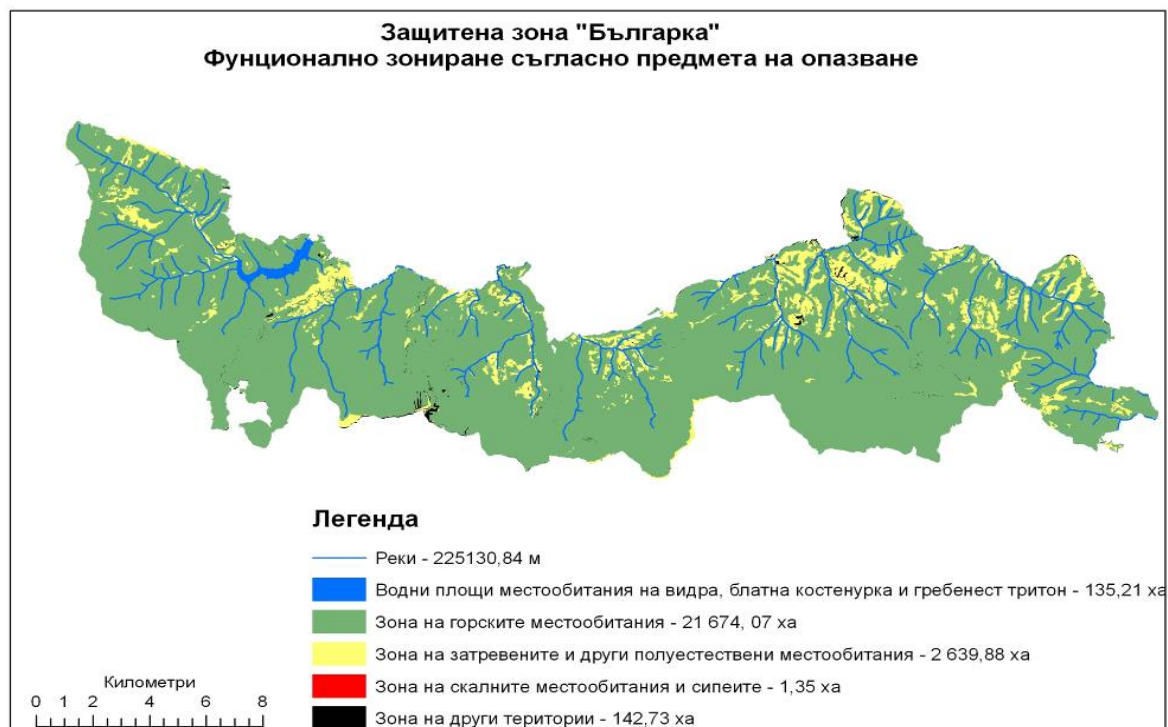
Зоните и под-зоните (структурно-функционални единици) са както следва:

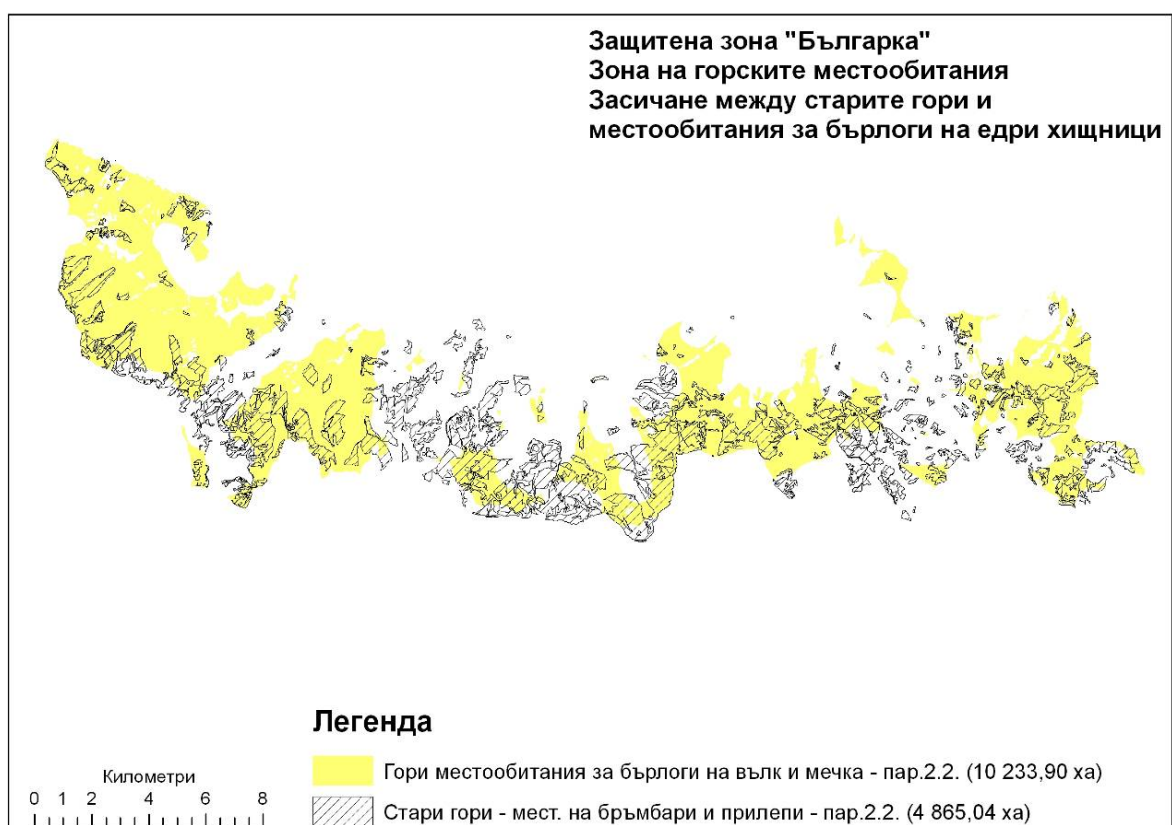
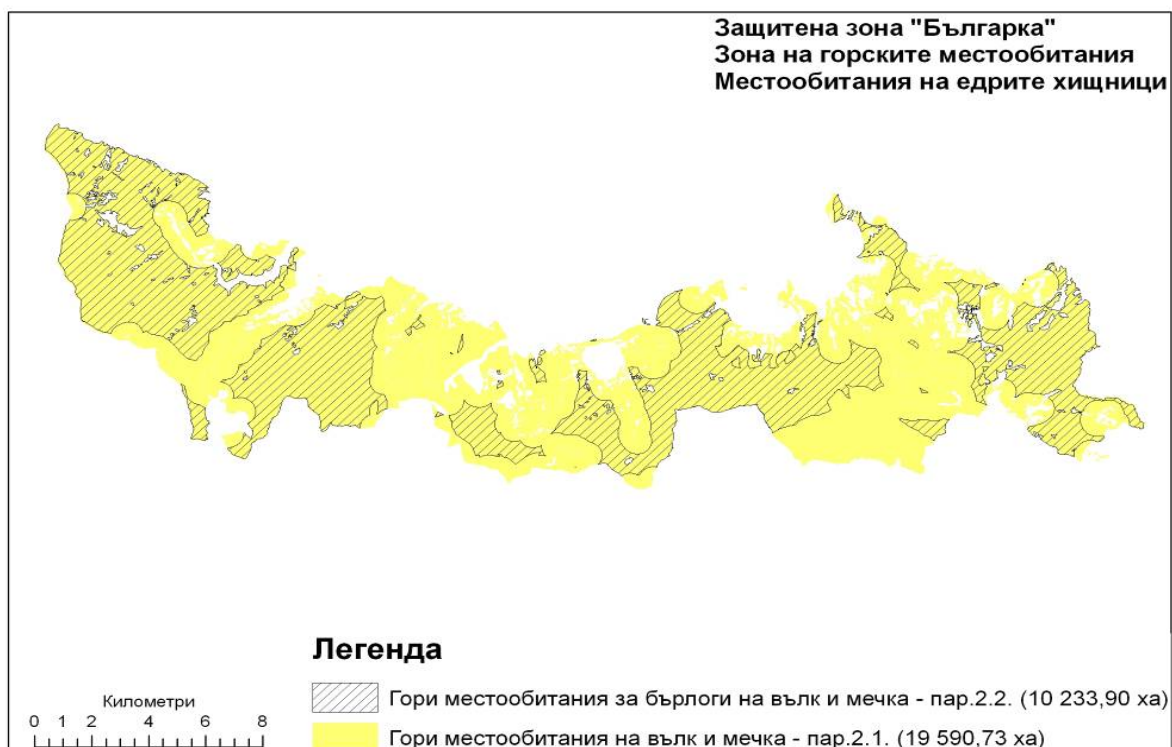
	Зона		Под-зона
1.	Зона горски местообитания	1.1.	горски местообитания от Приложение 1 на ЗБР
		1.2.	нефрагментирани местообитания на мечка и вълк (параметър 2.1.)
		1.3.	местообитания за бърлоги на мечка и вълк
		1.4.	горски местообитания на сухоземни костенурки
		1.5.	горски местообитания с редки и разредени гори на сухоземни костенурки
		1.6.	горски местообитания на горски видове прилепи (бехщайнов нощник, широкоух прилеп), пещерни прилепи (пещерен дългокрил) и безгръбначни (голям сечко, буков сечко, алпийска розалия, еленов рогач, <i>Odontopodisma rubripes</i>)
		1.7.	стари гори местообитания с високо качество на горски видове прилепи (бехщайнов нощник, широкоух прилеп) и безгръбначни (голям сечко, буков сечко, алпийска розалия, еленов рогач)
		1.8.	гори крайбрежни местообитания на видра, блатна костенурка и голям гребенест тритон

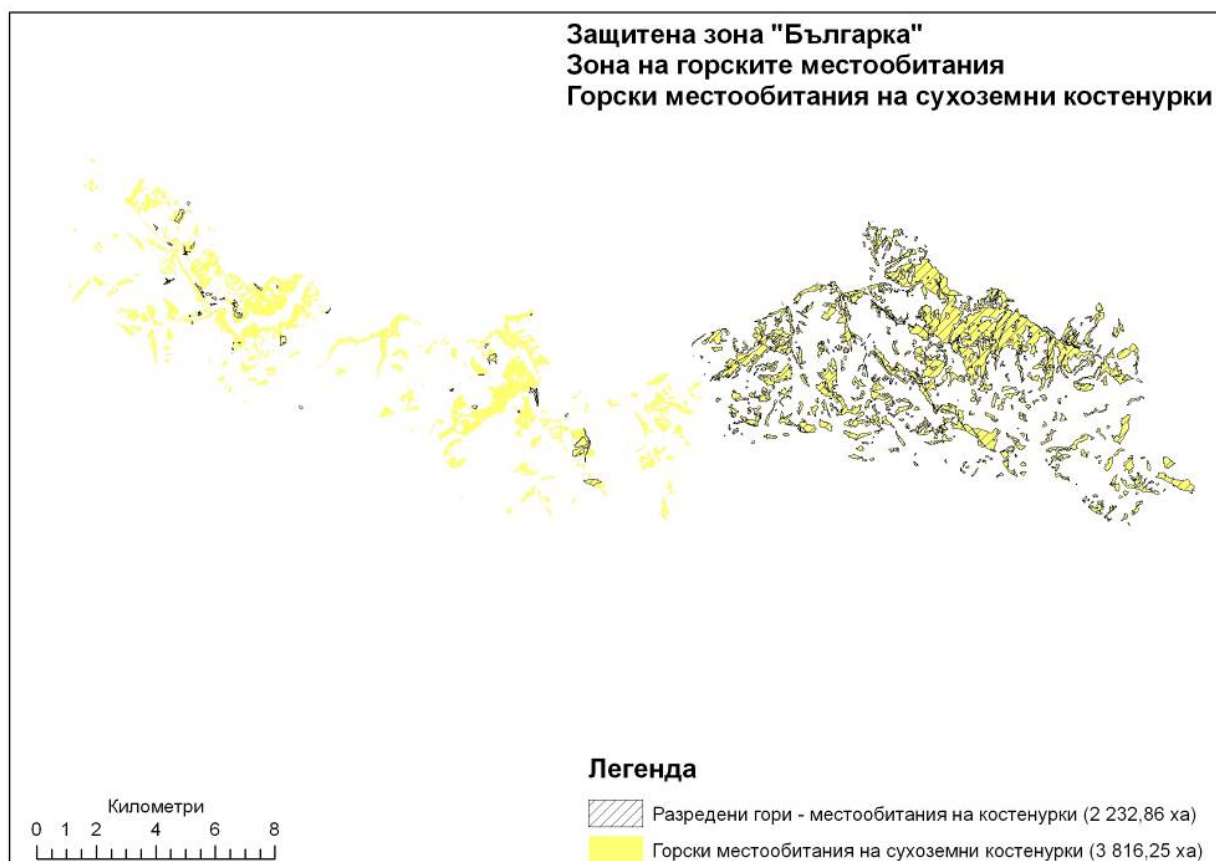
2.	Зона на затревените територии и полустествените местообитания	2.1.	тревисти местообитания от Приложение 1 на ЗБР
		2.2.	местообитания на сухоземни костенурки в затревени и земеделски територии
		2.3.	открити постоянно затревени местообитания с разпръсната дървесно храстова растителност – ключови местообитания на сухоземни костенурки (параметър 2.2.) и пъстър пор (параметър 2.1.)
		2.4.	открити местообитания на <i>Odontopodisma rubripes</i> (параметър 2.1.)
		2.5.	открити ловни местообитания на пещерни прилепи – пещерен дългокрил (параметър 2.2.)
		2.6.	открити местообитания на видра, блатна костенурка и голям гребенест тритон (параметър 2.4.)
3.	Зона на водни местообитания и влажни зони	3.1.	стоящи водоеми местообитания на видра, обикновена блатна костенурка, тритон
		3.2.	речни местообитания на видра, черна мряна, поточен рак.
4.	Зона на скални местообитания и сипеи		

Площта на зоните в ПП "Българка", е както следва:

- Реки – 225130,84 м;
- Водни площи местообитания на видра, блатна костенурка, гребенест тритон – 135,21 ха;
- Зона на горските местообитания – 21 674,07 ха;
- Зона на затревените и други полустествени местообитания- 2 639,88 ха;
- Зона на скалните местообитания и сипеите – 1,35 ха;
- Зона на други територии – 142,73 ха

Режими: *Общи режими за защитената зона:*

- Забранява се промяна на предназначението, начина на трайно ползване, пряко увреждане и/или застрояването на природните местообитания и местообитанията на видовете в повече от 1% от тяхната площ в защитената зона и от площта им в частите на зоната попадащи във всяка отделна община, с изключение на случаите по чл. 33 на ЗБР и на случаите на дейности пряко водещи до възстановяване на местообитания и популации.
 - Движение на МПС и механизирани средства върху пасища, ливади, затревени терени, храсталаци, гори освен за изпълнение на присъщи дейности за съответните територии.
 - Промяна на предназначението на териториите от горския и земеделския фонд, с изключение на случаите, в които е изпълнено всяко едно от следните условия.
 - Строителство на отстояние по малко от 500 метра от колонии на пещерни видове прилепи.
- а) засегнати са кумулативно до 1% от площта в защитената зона на залесените (гори и храсти) и на затревените площи (пасища, ливади, изоставени земеделски земи и др.);
- б) до 5% за другите земеделски земи взети заедно;
- в) случаите по чл. 33 на ЗБР.
- Забранява се ползването на пестициди отровни за гръбначната фауна
 - Забранява се реконструкцията и смяна на видовете в горите с естествен видов състав.

Зони и под-зони	Режими
1. <u>Зона на горските местообитания</u>	- Забранява се ограждането на територии от горския фонд; - Забрана да се създават и поддържат сметища.
• Под-зона на горски местообитания от Приложение 1 на ЗБР	В горските територии включени в Приложение 1 на ЗБР се спазват режимите на разработените от ИАГ и одобрени от Националния съвет за биоразнообразие на 08.06.2010 г. Системи от мерки и препоръчителни мерки за стопанисване на горските типове природни местообитания от Приложение 1 на ЗБР.
Местообитания: 9110, 9130 и 9150	- Възобновителните сечи трябва да са с дълъг над 40 г. възобновителен период, или постоянен възобновителен период; - Възобновителните сечи могат да бъдат дългосрочно-постепенни (групово-постепенна и неравномерно-постепенна) или изборни сечи. Первазните сечи да се прилагат като част от неравномерно-постепенни сечи; - Изборните сечи могат да се планират само в насаждения с осигурен постоянен достъп – пътна мрежа; - Забраняват се използването на голите сечи и краткосрочно-постепенните сечи във всичките им разновидности; - При насаждения при които възобновителните сечи са започнало като краткосрочно-постепенни, същите се преустановяват и се

	преминава към неравномерно-постепенни. В случая специално внимание трябва да се обърне на запазването на дървета от майчиния дървостой възможно най-дълго. Ако е останала само окончателна фаза, тя се провежда на около 10 % от площта, там където е най-належащо от гледна точка уязвимостта от абиотични повреди. В останалата част се формират надлесни дървета и се провеждат мероприятия за отглеждане на подраста; - Не се извършва дърводобив при силно намокрени почви (периоди: май-юни и октомври-ноември), поради опасност от тяхното деструктуриране и ерозиране. Повалянето на дървета следва да е с предварително насочване за опазване и минимизиране повредите върху подраста, оставащите дървета и почвената повърхност. Извозът следва да е на секции, по възможност с животинска тяга или горска техника. - Оставянето на големи стари дървета и увеличаване на количеството на мъртвата дървесина (както в семенни, така и в издънкови насаждения) е важна цел на стопанисването за стопанисването на горските насаждения. При лесовъдските намеси да се оставят единични или малки групи дървета след ветровал, особено на труднодостъпни технологически места, както и около и в стръмни дерета и скатове. Количеството на мъртвата дървесина следва да е около 8-10 % от общият запас и да не надхвърля 25 % освен в участъците във фаза „стара гора“.
Местообитания: 9130, 9150, 9170, 91E0, 91W0 и 91Z0	За местообитанията, в които БПС е неблагоприятен поради недостатъчно количество на мъртвата дървесина, се забранява изнасянето на суха и паднала маса и санитарни сечи, които обхващат под 10% от запаса на насажденията.
Подзона на нефрагментирани местообитания на мечка и вълк (параметър 2.1.)	- Забранява се движения на неслужебни МПС и на всички други регистрирани и нерегистрирани моторни превозни средства, включително високопроходими автомобили, снегомобили, моторни шейни, мотори, АТВ и др., извън пътищата от националната пътна мрежа, общинските пътища и специално определените за тази цел горски пътища в приложение към настоящия план; -Забранява се провеждане на активни горско-стопански и ловостопански дейности на повече от 50% от площта, като сечи, ловни гонки, други ловни дейности, събиране на горски продукти и др., взети заедно и считано за всяка една календарна година; - Забранява се строителство на нови и възстановяване на самозалесили се горски и други пътища, включително и пътища от републиканската пътна инфраструктура, с изключение на случаите по чл. 33 на ЗБР за републиканската пътна мрежа; - Забрана да се изхвърлят и складираят отпадъци извън недостъпни за мечката контейнери или контейнери защитени от електрическа ограда; - Забрана да се изхвърлят хранителни отпадъци от какъвто и да е характер.
Подзона на местообитания за бърлоги на мечка и	- Забраняват се всякакви човешки дейности около установена и регистрирана мечка или вълча бърлога в периметър 200 метра от

вълк (параметър 2.2. за БПС)	вълча и 500 метра от меча бърлога; - Забранява се строителство на нови пътища от републиканската пътна инфраструктура; - Забранява се прокарването и маркирането на туристически пътеки; - Забранява се промяната на начина на трайно ползване на горите, строителство или друго изменение на характера на горските местообитания в зоната; - Забранява се провеждане на активни горско-стопански и ловостопански дейности на повече от 25% от площта, като сечи, ловни дейности, събиране на горски продукти и др., взети заедно и считано за всяка една календарна година; - Забранява се провеждането на ловни гонки.
Подзона на горски местообитания на сухоземни костенурки (параметър 2.1. за БПС)	- Забранява се реконструкцията на храсталаците във високостъблени гори, освен ако това не е предвидено с цел възстановяване на приоритетни горски типове местообитания; - Извършването на машинна обработка при почвоподготовка и разораване на почвите при дейности в горите, с изключение на премахването на инвазивни видове.
Подзона на горски местообитания с редки и разредени гори на сухоземни костенурки (параметър 2.2.)	- Забранява се изкуственото залесяване и дейности водещи до увеличаване на склопяването на тези гори.
Подзона на горски местообитания на горски видове прилепи (бехщайнов нощник, широкоух прилеп), пещерни прилепи (пещерен дългокрил) и безгръбначни (голям сечко, буков сечко, алпийска розалия, еленов рогач, <i>Odontopodisma rubripes</i>)(параметър 2.1.)	- Забранява се ползването на всички видове пестициди; - Промяна на начина на трайно ползване на горите.
Подзона на стари гори местообитания с високо качество на горски видове прилепи (бехщайнов нощник, широкоух прилеп) и безгръбначни (голям сечко, буков сечко, алпийска розалия, еленов	Забранява се извършването на лесовъдски дейности водещи до намаляване на площта на старите гори, както и на всяка промяна на начина на трайно ползване на тези гори. - Забранява се всяко ново строителството, с изключение на случаите по чл. 33 на ЗБР; - Забранява се разчистването на крайбрежната растителност -

рогач)(параметър 2.2.) Подзона на гори крайбрежни местообитания на видра, блатна костенурка и голям гребенест тритон (параметър 2.4.)	храсти, дървета, високи треви, когато покриват по малко от 50% от бреговата ивица.
<u>2.Зона на затревените територии и полуестествените местообитания</u>	- Забранява се залесяването, разораването, превръщането в обработваеми земи и трайни насаждения на площи в земеделския и горския фонд, които са затревени земи с изключение на случаи, в които се възстановяват местообитания или местообитания на видове обект на опазване в зоната; - Забранява се интензивиране обработката на почвата, включително разораване, на изоставени повече от 15 години към момента на влизане в сила на заповедта овощни или зеленчукови градини и лозя; - Забранява се ограждането на пасища, ливади, затревени земи, храсти и гори, с изключение на кошери и плодни градини; - Забранява се ограждането на всички други територии от земеделския фонд, с изключение на огради оставящи пространство от минимум 20 см до земята и така позволяващи преминаването на малки видове животни.
<i>Подзона на тревисти местообитания от Приложение 1 на ЗБР</i>	- Забранява се извършването на паша на домашни животни върху местообитания предмет на опазване със средно годишна интензивност над 0.3 животински единици на хектар за пасища и над 1,5 животински единици на хектар за ливади; - Забранява се ползването на пестициди; - Забранява се застрояване или всяка друга промяна на начина на трайно ползване; - Забраняват се мелиорациите в трайно затревените терени – оране, включително повърхностна обработка, торене с изкуствени торове, торене с естествени торове над допустимото за добри земеделски практики, пресушаване и напояване, подсяване с нехарактерни видове, чистене на камъни от пасищата.
<i>Подзона на местообитания на сухоземни костенурки в затревени и земеделски територии – параметър 2.1.</i>	- Забранява се машинна коситба, с изключение на бавноподвижни палцови косачки с височина 10 см; - Забранява се застрояване на повече от 1% от площта в рамките на защитената зона.
<i>Подзона на открити</i>	- Забранява се разораване на трайно затревени територии, включително на изоставени повече от 15 години към момента 1

постоянно затревени местообитания с разпръсната дървесно храстова растителност – ключови местообитания на сухоземни костенурки (параметър 2.2.) и пъстър пор (параметър 2.1.)	януари 2007 г. овощни или зеленчукови градини, лозя, ниви; - Забранява се премахването на характеристики на ландшафта - синори, единични и групи дървета и храсти, горски пояси, живи плетове, при ползването на земеделските земи и териториите със земеделско ползване в горския фонд, освен в случаите когато това е изрично предвидено в плана за управление на защитената зона; - Забранява се застрояване на повече от 1% от площта в рамките на защитената зона; - Забраняват се мелиорациите в трайно затревените терени – торене с изкуствени торове, торене с естествени торове над допустимото за добри земеделски практики, пресушаване и напояване.
• Подзона на открити местообитания на <i>Odontopodisma rubripes</i> (параметър 2.1.)	- Забранява се разораване на трайно затревени територии, включително на изоставени повече от 15 години към момента 1 януари 2007 г. овощни или зеленчукови градини, лозя, ниви; - Забранява се използването на пестициди, с изключение на разрешените за биологично производство в овощни градини, други трайни насаждения, орни земи, зеленчукови градини; - Забранява се застрояване на повече от 1% от площта в рамките на защитената зона; - Забранява се извършването на коситба, която не отговаря на следните изисквания: а) Първа коситба да се извършва след узряване на тревите – след 1 юни до 500 м н.в., след 30 юни над между 500 и 1000 м н.в., след 15 юли над 1000 м н.в.; б) Допустими са 2 коситби годишно; в) Всяка година в една ливада се оставят 20-30% неокосени участъци, които се въртят на ротационен принцип; г) На границата на тревната площ с гори и храсталаци да се оставят неокосени ивици с ширина 1 метър, а по брегове на реки 2 метра. -Забраняват се мелиорациите в трайно затревените терени – торене с изкуствени торове, торене с естествени торове над допустимото за добри земеделски практики, пресушаване и напояване.
• Подзона на открити ловни местообитания на пещерни прилепи – пещерен дългокрил (параметър 2.2.)	- Забранява се използването на пестициди, с изключение на разрешените за биологично производство в овощни градини, други трайни насаждения, орни земи, зеленчукови градини; - Разораване на трайно затревени територии, включително на изоставени повече от 15 години към момента 1 януари 2007 г. овощни или зеленчукови градини, лозя, ниви; - Забранява се застрояване на повече от 1% от площта в рамките

	на защитената зона.
Подзона на открити местообитания на видра, блатна костенурка и голям гребенест тритон (параметър 2.4.)	- Забранява се всяко ново строителството, с изключение на случаите по чл. 33 на ЗБР; - Забранява се залесяването, промяната на начина на трайно ползване и разораването на всички трайно затревени територии, включително на изоставени повече от 15 години към момента 1 януари 2007 г. овощни или зеленчукови градини, лозя, ниви; - Забранява се разчистването на крайбрежната растителност - храсти, дървета, високи треви, когато покриват по малко от 50% от бреговата ивица; - Забранява се изграждане на огради, които нямат отвор най-малко 20 см от повърхността на земята.
3. Зона на водни местообитания и влажни зони	
Подзона на стоящи водоеми местообитания на видра, обикновена блатна костенурка, тритон	- Забранява се промяна на естествения хидрологичен режим на стоящи водни тела и периодично заливаеми влажни зони; - Забранява се прочистването на водна растителност – тръстика, папур, водни растения.
Подзона на речни местообитания на видра, черна мряна, поточен рак	- Забранява се заустването на отпадни води, пречистени и непречистени, в местообитанията на поточен рак и черна мряна, както и в теченията над техните местообитания; - Забранява се коригирането на речни русла, прочистването на крайречна растителност извън населените места, добива на инертни материали от речните русла, строителство на нови ВЕЦ и питейни водохващания, други хидротехнически съоръжения; - При съществуващи ВЕЦ се забранява отнемането на повече от 25% от средно годишните и средномесечните водни количества приложено едновременно спрямо двата параметъра. Забранява се функционирането на водовземни съоръжения тиролски тип (с бентова стена над нивото на речното корито) повече от 2 години след влизане на плана в сила.
4. Зона на скални местообитания и сипеи	- Забранява се новото строителство в периметър от 200 метра около тези местообитания; - Забранява се създаването на катерачески маршрути.

Във връзка с „Разработване на План за Управление на ПП Българка”, през 2012 г. се извърши инвентаризация на дивеча на територията на парка.

Данните от пролетните таксации на дивеча на територията на ПП „Българка” за 2012 г. са както следва:

Вид дивеч	Мъжки					женски		
	Запас	Млади	Ср.възраст	Зрели	Всичко	Припл.млади	Зрели	Всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	39	7	5	5	17	7	17	24
Сърна	290	47	38	35	120	74	99	247
Дива свиня	156	52	18	18	88	34	34	68
Мечка	41	13	2	2	17	11	5	16
Дребен дивеч								
Заек	32							
Фазан	106							
Яребица	64							
Хищници								
Вълк	9							
Чакал	68							
Лисица	95							
Дива котка	13							
Бялка	38							
Язовец	52							
Черен пор	7							
Сврака	15							
Скитащи кучета	571							
Скитащи котки	22							
Сива врана	22							

4. Социална структура на населението

4.1. Разпределение в градски/селски територии; образователно ниво; пазар на труда и заетост

Демографското развитие на територията на ПП "Българка" съответства на общонационалната тенденция по намаляване на населението. Жителите на територията на парка са част от населението на две административно-териториални области (Габрово и Стара Загора) и три общини (Габрово, Мъглиж и Трявна). По отношение на броя на населението две от общините могат да бъдат определени като относително малки – гравитиращи към 10 000 души население, а община Габрово е относително голяма община и един от 27-те центрове на административни области.

Общият брой на населението в населените места на територията на ППБ към 1 февруари 2011 г. по данни на НСИ е 61152 жители.

НАСЕЛЕНО МЯСТО	БРОЙ ЖИТЕЛИ
ГР.ГАБРОВО	58950
ГР.ПЛАЧКОВЦИ	1796
С.ЧАРКОВО	151
С.РАДЕВЦИ	52
С.СТОМАНЕЦИТЕ	31
С.СТАНЧОВ ХАН	28
С.ПРЕСТОЙ	25
С.ЗЕЛЕНО ДЪРВО	19
С.ТОДОРЧЕТА	15
С.ПОТОК	12

С.СЕЛЦЕ	12
С.МРЪЗЕЦИ	10
С.БАХРЕЦИ	9
С.БРЕЖНИЦИТЕ	8
С.ГОРНИ ДАМЯНОВЦИ	5
С.КРЕСЛЮВЦИ	5
С.ВЕЛЧОВЦИ	4
С.КРЪСТЕЦ	4
С.РУЕВЦИ	4
С.ДРАГНЕВЦИ	3
С.ЧЕРВЕНА ЛОКВА	3
С.ЕЗЕРОТО	2
С.ЙОВОВЦИ	2
С.КОНАРСКОТО	1
С.РУЙЧОВЦИ	1

Източник: НСИ, 2012 г. и изчисления от инвентаризацията, не са включени данни за населените места без жители.

Данните от последното преброяване на населението и жилищния фонд (2011 г.) сочат, че почти в 1/3 от населените места на територията на ППБ няма регистрирани постоянно живущи.

Жителите на двата града на територията на ППБ – Габрово и Плачковци – наброяват през 2011 г. 60 746 души, които представляват почти 99,34% от населението. Следва да се има предвид, че само част от кварталите в южните части на градовете попадат на територията на парка. Така например, по данни на НСИ в деветте квартала на Габрово (квартал Етъра, квартал Априлово, квартал Шумели, квартал Ябълка, квартал Водици, квартал Хаджи Цонев мост, квартал Радецки, квартал Недевци, квартал Лютаци), попадащи в обхвата на територията на ПП "Българка", броят на населението по данни на ТСБ Габрово от последното преброяване е 3289 души. Съответните преизчисления показват, че при отчитане само на населението на кварталите на Габрово, включени в териториалния обхват на парка, броят на жителите на територията е 5491 души, от които 92,61% живеят в градовете и 7,39% – в селата.

Гъстотата на населението на трите общини на територията на ПП "Българка" е твърде различна. Община Габрово е с гъстота на населението почти 2 пъти по-висока от средната за страната, докато стойностите на гъстотата на населението в община Мъглиж са почти 2,5 пъти по-ниски от средните за страната. Община Трявна заема междинно положение между останалите две общини и с гъстота на населението от 46,11 души на кв. м. (с около 30% по-ниска от средната за страната) заема втора място по показателя в област Габрово и е третата най-гъсто населена община на територията на двете административни области – Габрово и Стара Загора – след общините-областни центрове.

Гъстота на населението

Община	Територия към 31.12.2000 г. (кв.км)	Брой население към 2011 г.	Гъстота - 2009 г. (души на кв.км.)	Гъстота - 2011 г. (души на кв.км.)	Темп на намаляване гъстотата на населението
БЪЛГАРИЯ	111001,902	7364570	68,14	66,35	1,79
Габрово	555,6	65268	121,50	117,48	4,02
Дряново	271,2	9685	42,27	35,72	6,56

Севлиево	941,4	35995	41,01	38,24	2,77
Трявна	254,9	11754	48,88	46,11	2,77
Братя Даскалови	526,3	8677	20,16	16,49	3,67
Гълъбово	348,9	13394	40,90	38,39	2,51
Казанлък	634,8	72581	120,43	114,34	6,09
Мъглиж	388,9	10180	31,54	26,18	5,37
Опан	257,5	2950	13,60	11,46	2,14
Павел баня	518,7	14186	28,35	27,35	1,00
Раднево	545,1	20079	40,28	36,83	3,45
Стара Загора	1 019,4	160108	154,68	157,07	-2,39
Чирпан	522,9	21637	44,89	41,38	3,51
Гурково	292,3	5127	18,04	17,54	0,50
Николаево	96,5	4346	50,14	45,03	5,12

Източник: НСОРБ 2010 г. и изчисления от инвентаризацията 2012 г.

Населението във всички населени места на територията на ПП "Българка" намалява. Такива са тенденциите във всички общини в област Габрово и област Стара Загора. Ако през последните 10 г. населението на територията на двете области – Габрово и Стара Загора – е намалявало средно с 10,9%, всички общини на територията на Габровска област намаляват броя на жителите си с по-голям дял, като дори най-голямата община Габрово губи през последното десетилетие 12,2% от населението си. За сравнение: жителите на община Стара Загора намаляват с почти 3 пъти по-нисък темп – 4,6%. Особено тревожна е тенденцията на намаляване броя на населението в двете по-малки общини част, от чиито населени места са включени в територията на парка. За последните 10 г. броят на жителите на община Мъглиж е намалял с над 1/5, като в двете области единствено община Опан има по-силни темпове на намаление на населението – със 17,3% за последните 10 години. Община Трявна е водеща по този негативен показател сред общините на област Габрово. На практика сред 15-те общини на области Габрово и Стара Загора, община Мъглиж и община Трявна са сред първите 4 общини, които през последното десетилетие се характеризират с най-значително намаление на своето население.

През 2011 г. *естественият прираст* на населението на територията на общините на парка е отрицателен и се дължи на почти 2 пъти по-високото равнище на смъртността в сравнение с раждаемостта в община Габрово, три пъти по-високото равнище на смъртност в сравнение с равнището на раждаемост в община Трявна (на чиято територия се намират над 2/3 от населените места в ПП "Българка"). Макар обуславящо отрицателен естествен прираст и допринасящо за влошаването на демографската ситуация на територията на парка, все пак съотношението на ражданията и смъртността в община Мъглиж е най-високо – 77,5%.

По данни на НСИ, според най-високата *степен на завършено образование* населението на общините на територията на ППБ се разпределя твърде неравномерно. С най-висока степен на образование са жителите на община Габрово, където дялът на завършилите висше образование е с почти 2,5 процентни пункта по-висок от дела на висшистите в национален мащаб. Относително високо е образователното равнище на втората по големина от трите общини – Трявна, като това се дължи главно на по-ниския от средния процент граждани, завършили образователни степени по-ниски от основно

образование или никога не посещавали училище. В община Мъглиж над 57% от населението е с основно или по-ниско образование, а всеки 6 жител на общината не е завършил дори начално образование или никога не е посещавал училище. Този дял е около 3 пъти по-висок от средния за страната за посочената комбинирана група.

Население на България и на общините Габрово, Трявна и Мъглиж на 7 и повече навършени години по населени места и най-висока степен на завършено образование към 01. 02. 2011 година

България и общините на територията на ППБ	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
БЪЛГАРИЯ	19,57%	43,39%	23,09%	7,79%	4,77%	1,17%	0,21%
БЪЛГАРИЯ - градове	24,8%	46,8%	17,5%	5,6%	4,3%	0,8%	0,2%
БЪЛГАРИЯ - села	5,8%	34,5%	37,8%	13,5%	5,9%	2,2%	0,2%
ГАБРОВО	22,10%	52,51%	18,18%	3,73%	3,21%	0,15%	0,12%
ТРЯВНА	15,30%	51,69%	24,88%	4,55%	3,25%	0,21%	0,12%
МЪГЛИЖ	6,26%	36,19%	24,77%	14,83%	10,64%	6,95%	0,36%

Източник: НСИ, 2012 г. и изчисления от инвентаризацията 2012 г.

Данните от представителното демоскопско изследване показват, че различията между разпределението на жителите на територията на ППБ и разпределението на жителите на трите общини не са значими. Все пак делът на висшистите и полувисшистите е приблизително 17,4%, за сметка на по-високия дял завършили средно образование – 59,1%. Завършилите основно образование на територията на ППБ са със сходен за трите общини дял от около 1/5. Различията между населението на общините в обхванатите в демоскопското изследване лица с начално и по-ниско образование се дължат главно на факта, че извадката в представителното изследване не включва лица под 18 г. за разлика от данните на НСИ.

Най-висока степен на завършено образование	Разпределение на населението (18+) по образователни степени (%)	
	Висше	12,7
	Полувисше	4,5
	Средно	59,1
	Основно	21,8
	Начално	0,9
	Неотговорили	0,9

Източник: Представително демоскопско проучване – ПП „Българка“, 2012

Данните от проведеното демоскопско проучване показват, че делът на завършилите средно и висше образование на територията на ППБ е по-висок от средния за страната. От гледна точка на възможностите за развитие на региона обаче този относително добър човешки капитал не е с високо практическо значение, доколкото потенциалът му е неутрализиран от негативните тенденции, свързани със застаряването на населението – немалка част от добре образованите лица (с висше и средно образование, около 40% и в двете групи) са икономически неактивни лица в пенсионна и пред пенсионна възраст.

По данни на бюрата по труда равнищата на *безработица* в трите общини на територията на ПП „Българка“ се различават съществено.

Най-ниска е безработицата в община Габрово, където през последните 10 години тя устойчиво се описва с едноцифрови дялове и по-ниски от средните за страната дялове, като през 2007 г. достига до под 2,8%. Макар в годините на икономическа и финансова криза делът на безработните да се утроява, той остава значително почти двойно по-нисък от средния за страната (по данни на НСИ коефициентът на безработица сред населението на 15 и повече години в страната през 2011 г. е 11,3). Стойностите на коефициента на безработица в община Трявна през последните 9 години са (с изключение на 2009 г.) по-ниски от средните за България.

Най-висок е коефициентът на безработица в община Мъглиж, която устойчиво през последните 9 години поддържа равнища на безработица, около двукратно по-високи от средните за страната.

Коефициент на безработица

община година	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
България			13,7	12,0	10,1	9,0	6,9	5,6	6,8	10,2	11,2
Община Габрово	9,68	8,78	6,95	5,73	4,72	4,04	2,79	3,31	6,54	5,74	6,3
Община Трявна	14,38	17,86	12,67	11,53	8,84	7,34	6,86	5,19	8,96	7,53	8,4
Община Мъглиж	24,19	24,44	21,24	22,5	21,75	18,1	13,72	9,87	12,05	12,33	27,2

Източник: ДБТ, за България – НСИ, 2012 г.

Данните за безработните лица от демоскопското проучване също показват, че делът на безработните е около 8% (общо за регистрираните и нерегистрираните в ДБТ).

Социален статус на населението на 18 и повече години

Социален статус на населението на 18 и повече години		Дял
Какъв е Вашият социален статус в момента?	Неработещ пенсионер	54,5
	Работи с трудов договор	27,3
	Безработен, нерегистриран в Бюрото по труда	4,5
	Работещ пенсионер	4,5
	Безработен, регистриран в Бюрото по труда	2,7
	Собствен бизнес	2,7
	Работи с граждански договор	1,8
	Учи	1,8
	Работи без договор	0,9
	В отпуск по майчинство	0,9
	Домакия	0,0

Източник: Представително демоскопско проучване – ПП „Българка“, 2012

И в трите общини безработицата засяга в най-малка степен висшите, като през 2011 г. в Трявна и Мъглиж делът на безработните с висше образование е по-нисък от дела им сред населението. В Мъглиж с относително добри шансове за намиране на работа са и завършилите средно образование – делът на безработните сред тях е почти 2,5 пъти по-нисък от дела им в общия брой население. Завършилите средно образование в Габрово и Трявна обаче са най-уязвимата за безработицата група през 2011 г., докато делът на населението със средно образование в двете общини е съответно 53% и 52%, делът на

безработните със средно образование от всички безработни е значително по-висок – съответно 58% и 67%.

Равнищата на безработица сред младите хора на възраст 20-29 г. и в трите общини на територията на парка са значително по-високи от дела на младежите сред населението. Младежите в тази възрастова група в община Габрово са 11,14%, а делът им сред безработните е почти 2 пъти по-висок. Сходна е ситуацията с безработните млади хора във възрастовата група 20-29 г. в община Трявна – делът им в населението е 8,68%, но сред безработните – почти 2,5 пъти по-висок – 21,33%. Най-висока е младежката безработица в община Мъглиж, където при дял от населението 11,04%, 20-29 годишните младежи съставляват почти 42% от безработните в общината.

Дял безработни от 20 до 29 г. от общия брой регистрирани в ДБТ

община	година	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Община Габрово		25,83%	22,78%	23,28%	19,26%	15,46%	17,03%	18,46%	22,19%
Община Трявна		19,30%	19,77%	17,72%	16,21%	15,04%	22,10%	19,00%	21,33%
Община Мъглиж		68,43%	64,28%	60,35%	57,30%	45,86%	47,23%	42,11%	41,97%

Източник: ДБТ, 2012 г.

През 2011 г. равнищата на младежката безработица при младежите във възрастовата група 20-29 г. в общините Габрово и Трявна са около 3 пъти по-високи от средното равнище на безработица в двете общини. Младите хора в същите възрастови граници в Мъглиж също са много по-уязвими за безработица от останалите групи безработни, като равнищата на младежката безработица в община Мъглиж трайно е около 2 пъти по-висока от младежката безработица в общините Трявна и Габрово.

Заетост на населението. По данни от последното преброяване на населението и жилищния фонд от 2011 г., заетите икономически активни лица на възраст 15-64 навършени години съотнесени към общия брой на населението в същата възрастова група показват, че в общините Габрово и Трявна заети са съответно 61,44% и 59,95%, като тези дялове надвишават средния за страната. Значително по-ниски са стойностите по този показател в община Мъглиж – 36,94%.

Дяловите разпределения заетите икономически активни лица на възраст 15-64 навършени години по статус в заетостта показват, че няма съществени различия в структурата на заетостта между общините на територията на парка, както и по отношение на средните стойности за страната.

Заети икономически активни лица на възраст 15 - 64 навършени години по статус в заетостта

Териториални единици	Статус в заетостта						
	Брой						
	Общо	Работодател (с наети)	Самостоятелно работещ (без наети)	Наето лице	Неплатен семеен работник	Член на производствен а или земеделска кооперация	Селскостопански производител за собствена консумация
България	2789660	167715	170284	2411248	9308	4382	26723
Област Габрово	48015	2811	2333	42469	79	113	210
община Габрово	26653	1780	1401	23344	38	61	29

община Трявна	4539	276	223	4008	8	13	11
община Мъглиж	2206	91	164	1923	6	6	16
дялово разпределение							
България	100,00%	6,0%	6,1%	86,4%	0,3%	0,2%	1,0%
Област Габрово	100,00%	5,9%	4,9%	88,4%	0,2%	0,2%	0,4%
община Габрово	100,00%	6,7%	5,3%	87,6%	0,1%	0,2%	0,1%
община Трявна	100,00%	6,1%	4,9%	88,3%	0,2%	0,3%	0,2%
община Мъглиж	100,00%	4,1%	7,4%	87,2%	0,3%	0,3%	0,7%

Източник: НСИ, 2012 г. и изчисления от инвентаризацията 2012 г.

4.2 Разпределение по икономически дейности

Основните икономически дейности, сектори и отрасли в страната са структуроопределящи и за развитието на заетостта на населението на територията на парка. В сравнение с дела на заетите в страната на територията на парка е относително по-висока заетостта в селското и горското стопанство, както и в областта на преработващата промишленост – особено в общините Габрово и Трявна, където заетостта в отрасъла е двойно по-висока от средната за страната и представлява над 1/3 от общата заетост в двете общини. В населените места на територията на парка значително по-ниски от средните за страната са равнища на заетост в областта на търговията и хуманно здравеопазване и социална работа.

Заетост в основните икономически дейности, сектори и отрасли в страната и на територията на ППБ

Икономически дейности, сектори и отрасли	България	Община Габрово	Община Трявна	Община Мъглиж	ППБ*
Преработваща промишленост	19,7%	36,1%	35,9%	24,4%	24,4%
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	18,6%	19,0%	14,3%	13,3%	4,9%
Държавно управление	7,7%	5,8%	7,1%	7,2%	7,3%
Строителство	6,9%	5,2%	6,9%	5,1%	9,8%
Транспорт, складиране и пощи	5,8%	3,8%	6,2%	12,3%	4,9%
Образование	5,6%	5,5%	4,8%	4,4%	4,9%
Селско, горско и рибно стопанство	5,2%	1,3%	2,1%	15,1%	9,8%
Хотелиерство и ресторантьорство	4,9%	4,3%	7,1%	2,9%	4,9%
Хуманно здравеопазване и социална работа	4,6%	4,7%	5,3%	2,1%	2,4%
Професионални дейности и научни изследвания	3,8%	2,1%	1,1%	2,7%	0,0%
Административни и спомагателни дейности	3,7%	2,5%	1,6%	1,4%	0,0%
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	2,4%	1,2%	0,9%	0,2%	0,0%
Други дейности	2,3%	2,0%	2,0%	2,8%	19,5%
Финансови и застрахователни дейности	2,2%	1,7%	0,9%	0,8%	2,4%
Култура, спорт, развлечения	1,5%	1,6%	1,3%	0,9%	0,0%
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1,3%	1,3%	0,7%	1,7%	0,0%
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива	1,2%	0,8%	0,5%	0,6%	2,4%
Добивна промишленост	0,9%	0,0%	0,2%	1,0%	
Операции с недвижими имоти	0,9%	0,5%	0,6%	0,8%	0,0%

Непосочена	0,5%	0,4%	0,4%	0,1%	0,0%
Дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Дейности на екстериториални организации и служби	0,1%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
Изкуства, занаяти					2,4%

Източник: Данни за България на НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд 2011 г. *Проучване на ППБ (данни за населението 18-85 години към края на юни 2012 г. – ПП "Българка"

5. Икономически статус

5.1 Структура на земята – видове земеползване и площи, собственост

Територията на ПП "Българка" не е интензивен земеделски район, което определя земеделието като не приоритетен отрасъл в парка. Основната причина за това се дължи на липсата на значителни плодородни обработваеми площи и географското положение на парка, който обхваща предимно планински и предпланински терени. Това обуславя разпокъсаността, маломерността и отдалечеността на голяма част от земеделските земи, особено в балканските райони на общината, където голяма част от тях запустяха след връщането им на собствениците.

От подадените баланси от общинските служби по земеделие – Габрово, Трявна и Мъглиж, територията на ПП "Българка" далеч надхвърля площта (30 230.48 ха). По официални данни от Изпълнителната агенция по околна среда площта е 21 772.16 ха. Причината за тази разлика се дължи на следното: в землищата на Престой, Станчев хан и Плачковци са включени и територии, които не попадат в границите на парка. Програмата (FRZPK), която използват общинските служби по земеделие, не може да изключва имоти от землището при изготвяне на баланс.

След извършените теренни проучвания (април-ноември 2012 г), и установените промени в НТП, актуалният баланс за територията на ПП "Българка" към 30.11.2012 г. е следният:

Баланс по вид собственост на ПП "Българка"

Вид собственост	Площ-ха
Държавна публична	459,922966
Държавна частна	16130,2235
Обществени организации	596,218387
Общинска публична	100,145107
Общинска частна	372,452122
Религиозни организации	26,01073
Стопанисвано от общината	1827,484387
Съсобственост	117,162401
Частна собственост	4403,696649
Чужди физ. и юр. лица	1,162099
Общо :	24034,47834

Баланс по вид територии на ПП "Българка"

Вид територия	Площ - ха	Процент
За нуждите на селското стопанство	4875.15	20,65%
За нуждите на горското стопанство	18517.15	78,42%
Водни течения и водни площи	219.23	0,93%
Общо :	23 611.53	100%

Баланс по начин на трайно ползване на ПП "Българка"

Територия по НТП	Площ – ха
Водни течения	14,93
Водоеми	0,34
Вътрешни реки	20,38
Гори в земеделски земи	25,25
Горски ливади	4,23
Дерета	3,28
Дивечови ниви	1,66
Дървопроизводителни горски площи	1257,98
Езера	0,58
Изкуствени водни басейни	126,90
Естествени ливади	621,52
Залесени горски територии	12289,81
Зеленчукови култури	1,90
Иглолистни дървесни видове	771,72
Изоставени естествени ливади	1,90
Изоставени орни земи	512,53
Изоставени територии за трайни насаждения	261,00
Използвани естествени ливади	257,38
Използвани територии, заети с трайни насаждения	0,42
Ниви (орна земя)	212,61
Овощни насаждения (нетерасирани)	207,80
Овощни насаждения (терасирани)	0,58
Пасища с храсти	606,29
Пасища, мери	1833,39
Полски култури	22,47
Поляни	164,92
Рибарници	0,68
Територии, заети от водни площи и течения	8,38
Трайни насаждения	15,50
Широколистни дървесни видове	3411,98
Язовирни езера	42,74
Общо:	22 701.05

В балансите по вид територия и НТП също има разлика. В баланса по вид територия се включват и всички допълнителни площи – дворни места на горското стопанство, животновъдни ферми, други недървопроизводителни горски площи, складове на горското стопанство, стопански дворове и производствени бази на селското стопанство.

5.2. Основни икономически дейности, включително брой икономически субекти по дейност и размер (работни места, оборот); вид производство и обеми; вид и обем на използваните местни природни ресурси и специални режими/ изисквания свързани с това

Традиционно за община Габрово е овощарството. Площите с трайни насаждения - сливи, череша, ябълки, малини, ягоди и др. за последните 20 г. са намаляли с около 80

%, а някои дори са напълно ликвидирани. Общото им състояние с малки изключения е незадоволително. Насажденията са занемарени, не се извършват основните агротехнически мероприятия. Не се създават нови насаждения - инвестицията е голяма и частните стопани не могат да си позволят това. Основните земеделски дейности, чието традиционно практикуване оказва положително въздействие върху биоразнообразието в парка са пашата, косенето и отглеждането на овошки.

7 1 1

**Земеделски
територии**

Горски територии

43

Населени места

48

Водни територии

**Инфраструктура и
транспорт**

Общо във всички фондове земеделската земя в общината представлява около 43% от площта на общината при средно за областта - 52,92 % и средно за страната - 42%. Относителният дял на земеделската земя в габровската община е малко по-голям в сравнение със средния за страната и е значително под средния за област Габрово. Селскостопанската земя в общината има следната структура:

Земеделски земи на територията на община Габрово 2012 г.

Територии	Общо дка	Обработваеми земи	Относителен дял на обработваемите земи
Ниви	84 656,00	49 665,00	20,85%
Трайни насаждения	19 666,00	2 300,00	0,96%
Естествени ливади	27 815,00	18 000,00	7,56%
Разсадници	48,00		
Земи по §4 от ЗСПЗЗ	3 712,00		
Мери и пасища	82 200,00		
Гори и полезащитни пояси	2 969,00		
Полски пътища	7 518,00		
Непригодни земи	9 585,00		
Всичко:	238 169,00	69 965,00	29,37%

Основната част (21%) от селскостопанската земя се заема от ниви. По-малка част са трайните насаждения (0,96%), а останалата част са естествени ливади (8%). Необработваемата част от земеделската земя е около 13,63%. От извършените теренни проучвания (м. април, май, юни 2012) голяма част от обработваемите земи са пустеещи

– охрастени и залесили се с дървесни видове, трайните насаждения са представени предимно от ябълкови и сливови дръвчета. Поддържат се овощните градини само около малкото обитавани къщи. Естествените ливади, които са в близост до населеното място, се поддържат от част от собствениците и то предимно от тези, които отглеждат животни в личните си стопанства.

По данни от ОС ”Земеделие” Габрово, бенефициентите в общината регистрирани в СИЗП и ИСАК по години е както следва:

Справка за регистрация на земеделски стопани в СИЗП и ИСАК по години

Година	Брой бенефициенти	Брой БЗС	Площ -ха
2007	217	738	2633.4
2008	230	1132	3144.6
2009	262	1632	3655.4
2010	242	1540	3843.2
2011	226	1866	4167.3
2012	206	1740	4683.3

От ОС ”Земеделие” Габрово, не могат да посочат точна информация за броя на стопаните обработващи земи в територията на парка. От извършените теренните проучвания, на територията на парка обработваемите селскостопански земи са дивечови сенокосни ливади, сенокосни ливади, зеленчукови градини и малки площи с овощни насаждения.

На основание Заповед РД09-59/02.02.2010, последна промяна на МЗХ, физически блокове със земеделски земи с висока природна стойност (ВПС) на територията на община Габрово не са включени.

Поради ясно изразения планински релеф селското стопанство на територията на община Трявна е слабо развито и неспециализирано, с натурален характер и възможности за специално производство като: екологични продукти, билкопроизводство и диворастващи плодове, овощарство, планинско животновъдство и преработка. По-голяма част от имотите се използват за епизодична селскостопанска дейност за самозадоволяване с плодове и зеленчуци.

По данни от Общинска служба ”Земеделие” Трявна разпределението на поземлените ресурси в община Трявна по начин на трайно ползване (НТП) към 23.08.2012 г. е следното:

Баланс на площите в община Трявна

НТП		Площ - дка	
Селскостопански фонд		106556	
Обработваема земя/всичко/		56250	
	В т.ч.:		
ниви		29598	
ливади		17493	
тр.насаждения		9159	
лозя			

Необработваема земя			50306
	в т.ч.		
мери и пасища			43442
други			6864

Съпоставка с баланса на площите на област Габрово

	Община Трявна	Общо за областта
	дка	дка
	254910	2023045.19
I. Селскостопански фонд	106495	1018192
1. Обработваема земя	56238	684273
в т.ч. ниви	29659	491633
в т. ч. ливади	17382	121371
в т. ч. трайни насаждения	9197	65954
в т.ч. лозя		5315
2. Необработваема земя	50257	333919
в т.ч. мери и пасища	43473	277363
в т.ч. други	6784	56556
II. Горски фонд	131443	813863
1. Частна собственост	42081	256694
2. ДГФ	89362	557469

Необработваемите земи (мери и пасища) по площ са почти половината от селскостопанския фонд. Към настоящия момент интересът от страна на собствениците на земеделски земи по отношение на тяхното стопанисване е изключително слаб. Големият брой и разпокъсаността на земеделските имоти, силно пресечения терен, обезлюдяването на селищата са причина за незаинтересоваността на собствениците и техните наследници за нестопанисването им. Крайно недостатъчни са знанията и уменията на производителите, липсва адекватна информация за пазари, технологии и продукти.

Овощните насаждения са представени предимно от ограничени сливови и ябълкови градини, и единични или в група дървета от други овощни видове. Общото състояние с малки изключения е незадоволително. Интересът към създаване на нови овощни насаждения е слаб, поради факта, че за създаването им са необходими значителни финансови ресурси, а възвращаемостта на вложените средства е доста бавна.

По информация подадена от ОС „Земеделие” Трявна (към 30.06.2012 г.), в общината ще бъдат създадени нови 3 000 дка с трайни насаждения. В момента се подготвят 400 дка площи между селата Власители и Гайдари, непосредствено под билните поляни. Това са общинска собственост земи по чл. 19, наети от Старозагорска фирма за срок от 25 години с цел създаване на лешникови масиви.

На основание Заповед РД09-59/02.02.2010 (последна промяна) на МЗХ, физическите блокове със земеделски земи с висока природна стойност (ВПС) в община Трявна са:

Списък на физически блокове със земеделски земи с висока природна стойност

ЕКАТТЕ	Землище	Община	Област	Физически блок №
56719	Плачковци	Трявна	Габрово	56719-301; 56719-334; 56719- 335; 56719-17; 56719-34; 56719-186; 56719-10; 56719-61; 56719-108; 56719-112; 56719-160; 56719-163; 56719-3; 56719-4; 56719-5; 56719-24; 56719-150; 56719-14; 56719-22; 56719-23; 56719-36; 56719-47; 56719-51; 56719-52; 56719-64; 56719-69; 56719-72; 56719-110; 56719-117; 56719-118; 56719-156; 56719-167; 56719-169; 56719-170; 56719-187; 56719-199; 56719-174; 56719-175; 56719-185; 56719-16; 56719-159; 56719-182; 56719-76; 56719-195; 56719-179; 56719-18; 56719-19; 56719-20; 56719-35; 56719-37; 56719-39; 56719-42; 56719-43; 56719-44; 56719-45; 56719-46; 56719-75; 56719-113; 56719-114; 56719-152; 56719- 153; 56719-172; 56719-176; 56719-177; 56719-178; 56719-180; 56719-181; 56719-189; 56719-190; 56719-191; 56719-192; 56719-193; 56719-194; 56719-196; 56719-197; 56719- 198; 56719-207; 56719-209;
58284	Престой	Трявна	Габрово	58284-45; 58284-74; 58284-148; 58284-88; 58284-89; 58284-149; 58284-85; 58284-24; 58284-35; 58284-72; 58284-91; 58284-56; 58284-104; 58284-131; 58284-134; 58284-22; 58284-34; 58284-46; 58284-47; 58284-48; 58284-49; 58284-90; 58284-107; 58284-108; 58284-109; 58284-110; 58284-163; 58284-136; 58284-140; 58284-163; 58284-136; 58284-140; 58284-20; 58284-25; 58284-28; 58284-41; 58284-43; 58284-44; 58284-105; 58284-116; 58284-143; 58284-142; 58284-151; 58284-6; 58284-7; 58284-8; 58284-10; 58284-11; 58284-13; 58284-32; 58284-33; 58284-36; 58284-40; 58284-42; 58284-57; 58284-61; 58284-63; 58284-67; 58284-68; 58284-80; 58284-97; 58284-99; 58284-118; 58284-124; 58284-127; 58284-152; 58284-153; 58284-84; 58284-128; 58284-95; 58284-14;
61323	Радевци	Трявна	Габрово	61323-31; 61323-49; 61323-50; 61323-56; 61323-85; 61323-46; 61323-17; 61323-44; 61323-69; 61323-70; 61323-16; 61323-29; 61323-33; 61323-35; 61323-58; 61323-59; 61323-62; 61323-63; 61323-64; 61323-65; 61323-66; 61323-67; 61323-68; 61323-100; 61323-47; 61323-76; 61323-101; 61323-10; 61323-12; 61323-14; 61323-18; 61323-20; 61323-23; 61323-24; 61323-25; 61323-28; 61323-30; 61323-32; 61323-57; 61323-79; 61323-80; 61323-81; 61323-88; 61323-91; 61323-92; 61323-93; 61323-95; 61323-96; 61323-98; 61323-19; 61323-45; 61323-99; 61323-2; 61323-3; 61323-5; 61323-7; 61323-8; 61323-9;
68823	Станчов хан	Трявна	Габрово	68823-308; 68823-291; 68823-286; 68823-131; 68823-148; 68823-149; 68823-97; 68823-98; 68823-99; 68823-147; 68823-173; 68823-100; 68823-130; 68823- 150; 68823-151; 68823-68; 68823-76; 68823-161; 68823-168; 68823-134; 68823-142; 68823-157; 68823-158; 68823-163; 68823-164; 68823-165; 68823-167; 68823-175; 68823-189; 68823-166; 68823-94; 68823-153; 68823-174; 68823-17; 68823-21; 68823-23; 68823-30; 68823-31; 68823-33; 68823-34; 68823-51; 68823-55; 68823-126; 68823-127; 68823-132; 68823-139; 68823-178; 68823-92; 68823-103; 68823-105; 68823-107; 68823-133; 68823-156; 68823-80; 68823-81; 68823-82; 68823-83; 68823-85; 68823-88; 68823-104; 68823-176; 68823-9; 68823-10; 68823-12; 68823-14; 68823-184; 68823-185; 68823-190; 68823-27; 68823-41; 68823-53; 68823-54; 68823-56; 68823-62; 68823-64; 68823-65; 68823-70; 68823-117; 68823-118; 68823-120; 68823-137; 68823-140; 68823-143; 68823-144; 68823-145; 68823-159; 68823-160; 68823-171; 68823-187; 68823-66; 68823-67; 68823-125; 68823-3; 68823-5; 68823-112; 68823-93; 68823-95; 68823-96; 68823-108; 68823-109; 68823-113;
73403	Трявна	Трявна	Габрово	73403-182; 73403-180; 73403-93; 73403-109; 73403-61; 73403-51; 73403-58; 73403-59; 73403-60; 73403-55; 73403-3; 73403-39; 73403-133; 73403-65; 73403-83; 73403-88; 73403-22; 73403-34; 73403-43; 73403-47; 73403-92; 73403-132; 73403-48; 73403-49; 73403-50; 73403-53; 73403-77; 73403-84; 73403-139; 73403-1; 73403-62; 73403-75; 73403-76;

				73403-79; 73403-80; 73403-82; 73403-72; 73403-122; 73403-110; 73403-111; 73403-112; 73403-113; 73403-114; 73403-115; 73403-117; 73403-123; 73403-13; 73403-15; 73403-12.
--	--	--	--	--

През 2008 г., когато стартира мярката Агроекологични плащания за земеделски земи с висока природна стойност, физическите блокове за общината като брой и площ бяха 2 пъти по-малко. В община Трявна, за разлика от община Габрово, сенокосните ливади се обработват и се поддържат в добро агроекологично състояние. Имайки пред вид, че теренът е силно пресечен, косенето се извършва предимно на ръка. Според данни от ОС "Земеделие" Трявна, разпределението на бенефициентите, регистрирани в СИЗП и ИСАК по години е както следва:

Справка за регистрация на земеделски стопани в СИЗП и ИСАК по години

Година	Брой бенефициенти	Брой БЗС	Площ -ха
2007	72	410	450,68
2008	82	452	583, 00
2009	80	463	583, 55
2010	82	447	570, 57
2011	77	415	517, 28
2012	76	435	715, 03

За плащания по СЕПП кандидатстват стопани, които се идентифицират предимно със сенокосни ливади и малки площи с трайни насаждения.

Поземлените ресурси на община Мъглиж се състоят от различни видове територии (фондове – горски, селскостопански, урбанизирани и др.) В структурата на поземления фонд на общината по видове територии преобладават горите, които заемат около 57% от общата територия на общината, а земеделските земи - около 37%. Значителната раздробеност на поземления фонд, заедно с проблемите, свързани със законодателната уредба за ползване на земята, са сред най-често срещаните пречки пред местното развитие.

Земеделските територии се намират в източната част на Казанлъшкото поле и най-ниските части на старопланинските склонове. Те са основен ресурс за развитие на селското стопанство.

Нивите преобладават в структурата на земеделските земи на общината. През 2003 г. те заемат 63.95% от всички земеделски територии като отглеждането на зърнени култури заема едно от водещите места в селскостопанската дейност на територията. През 2003 г. 20 050 дка от всичко 92793 дка ниви са били засети с двете основни зърнени култури пшеница и ечемик като средният добив от ечемик е 180 кг/дка, което поставя общината на пето място по добив в областта.

Наличието на значителни площи с естествени ливади, мери и пасища е била предпоставка за развитие на животновъдството. Особено добри условия в общината има за развитие на високопланинското животновъдство.

Размер и структура на земеделските земи в община Мъглиж

Показатели	Размер (дка)			Структура (%)		
	1996 г.	1998 г.	2003г.	1996 г.	1998 г.	2003 г.
1. Ниви	93168	98870	92793	64,13	68,09	63,95
2. Трайни насаждения	10220	7199	5168	7,03	4,96	3,56
3. Естествени ливади	7138	6350	6869	4,91	4,37	4,73
4. Разсадници	700	637	631	0,48	0,44	0,43
5. Мери, пасища	31085	26641	26640	21,40	18,34	18,36
6. Полски пътища и прокари	2972	5516	13000	2,05	3,80	8,96
общо	145283	145213	145101	100,0	100,0	100,0

Мерите и пасищата също представляват значителен дял в структурата на земеделските територии. Към 2003 г. те заемат 18,36% от общия размер на земеделските земи като в процеса на аграрната реформа техният относителен дял намалява. Този процес се засилва през годините, за което допринася и слабото развитие на животновъдство.

По данни от Общинска служба "Земеделие" Мъглиж, разпределението на поземлените ресурси на с. Селце, община Мъглиж, по начин на трайно ползване (НТП) към 07.11.2012 г. е следното:

Размер и структура на земеделските земи в с.Селце (ЕКАТТЕ 66103), Мъглиж по НТП

Код ЕК	Начин трайно ползване(НТП)	Площ-дка	Площ-%
1100	Нива	240.679	0.398
1140	Изоставена нива	461.433	0.762
1211	Овощна градина	76.673	0.127
1300	Ливада	6.547	0.011
1310	Използваема ливада	1217.535	2.012
1400	Пасище, мера	1167.706	1.929
1401	Пасище с храсти	225.586	0.373
1700	Полски път	1.572	0.003
1710	Полски път	27.917	0.046
1922	Храсти	403.160	0.666
2000	Горска стопанска територия	22446.467	37.089
2100	Дървопроизводствена площ	19977.444	33.009
2110	Залесена територия	812.673	1.343
2111	Иглолистна гора	92.341	0.153
2112	Широколистна гора	3245.068	5.362
2222	Горски път	216.797	0.358
3100	Жилищна територия	288.175	0.476
3110	Индивидуални застроени	118.978	0.197
4100	Водно течение	103.396	0.171
6115	Път IV клас	140.374	0.232
6660	Съобщителен провод	0.135	0.000
7120	Природен парк	9217.258	15.230
7381	Ловна база	3.713	0.006
8100	Скала	11.592	0.019
8410	Дере	17.299	0.029
	ОБЩО:	60520.518	100.000

От извършената теренна проверка – 07.11.2012 г., територията на селото е само горска, обработваеми земи няма – всичко се е замозалесило с дървесни видове и храсти, данните са потвърдени и от ИСАК, няма допустим слой за подпомагане по СЕПП. По Наредба №3 няма регистрирани земеделски производители и идентифицирали се в ИСАК.

На основание Заповед РД 0959/02.02.2010 на МЗХ, физическите блокове със земеделски земи с висока природна стойност (ВПС) в землището са:

ФБ- 66103-10- площ 6.48 ха

ФБ- 66103-11- площ 3.72 ха

ФБ- 66103-45- площ 10.75 ха

Същите са захрастени и не се поддържат.

По данни от ОС ”Земеделие” Габрово, Трявна и Мъглиж, на територията на парка към ноември 2012 г., производството на плодове, зеленчуци и животинска продукция е основно от частни стопани. Произвежданата продукция няма стоков характер и остава за покриване потребностите на производителите и техните семейства. Излишъците от плодове-предимно ябълки се предлагат на пазара. И сега някои стопани поддържат овощните си градини, други отглеждат плодни дръвчета и зеленчуци в дворните си места. В следващата таблица са показани добивите за 2012 г., от различните овощни насаждения по общини на землищата попадащи в територията на парка.

Населено място	Ябълки - тон	Сини сливи-тон	Круши-тон
общ. Габрово	12.4	5.7	1.6
общ. Трявна	2.6	6.8	3.4
с.Селце-общ.Мъглиж	-	1.2	-
Общо:	15	13.7	5

Налични животни от инвентаризацията по вид и брой на територията на ПП ”Българка” към ноември 2012 г.

Населено място	Говеда - брой	Овце - брой	Кози - брой	Коне - брой
Общ. Габрово	25	112	135	26
Общ. Трявна	56	222	42	7
с.Селце	-	-	4	-
Всичко :	81	334	181	33

От направената инвентаризация (от април до ноември 2012 г.), може да се направи заключение, че броят на овцете, козите и говедата в землищата попадащи в територията на ПП ”Българка” не са заплаха за тревните местообитания. Въпреки това е важно да се вземат предвид данните от теренните проучвания на хабитатите, тъй като при определяне на гъстотата на животинските единици, трябва да се вземе предвид реалното им състояние.

5.3. Списък на предприятията: земеделие, дърводобив, водоползване за питейни нужди и напояване, производство на храни и напитки, туризъм, други услуги, добивна промишленост, козметика, химическа промишленост, тежка промишленост

В *горско стопанско* деление територията на природен парк „Българка“ попада върху част от площите на Териториално поделение „Държавно горско стопанство „Габрово““,

Териториално поделение „Държавно горско стопанство „Плачковци““ – структури на Северно централно държавно предприятие с център град Габрово и Териториално поделение „Държавно горско стопанство „Мъглиж““ – структура към Южно централно държавно предприятие ДП с център Сливен.

Тези структури изпълняват своите дейности по стопанисване и управление на държавния горски фонд в поверената им територия. Същевременно бившият държавен ловен район на горско стопанство „Габрово“ е предаден за стопансване в ловностопанско отношение на ТП „Държавно ловно стопанство „Росица“ – село Лъгът, което също е поделение на СЦДП Габрово. Бившият държавен ловен район на ТП ДГС „Плачковци“ е бил обявен за отдаване на ловностопанска концесия от Изпълнителна агенция по горите, но след обжалване на решението, за същия не е сключен договор.

ТП Държавно горско стопанство „Габрово“ е най-големият населен пункт в района. Границите му са: на север – с ГС „Севлиево“ и ГС „Плачковци“, на изток с ГС „Плачковци“, на юг с ГС „Казавлък“, на запад с ГС „Росица“ и ГС „Севлиево“.

Главното вододелно било, по което върви южната граница, започва на запад от връх Мезева локва (1318 м), извива се дъговидно на югоизток, преминава през върховете Черни връх (1360 м), Малуша (1342 м), Столетов (1329 м), Бузлуджа (1440 м), Атово падало (1495 м) и завършва до връх Бедек (1488 м). От него в северна посока се отделят няколко главни била – Армазов рът, Цволака, Дуалеца, Брусовете, Курвина могила и Бедек-Мъхченица, които се разклоняват на множество второстепенни и по-малки била. Високото издигане на Централното таропланинско било и рязкото снижение на долината на река Янтра с нейните притоци са допринесли за вдълбаването наводните течения и образуването на стръмни склонове на много места по южната граница.

При устройството през 1982-1983 г., територията на стопанството е била разделена на четири технически участъка: Узана, Етъра, Янтра и Габрово.

В горите със стопанско предназначение са били обособени 13 стопански класа, които са имали следните площи и турнуси на сеч:

1. Иглолистни култури – с ориентировъчен турнус 80 години;
2. Буков високобонитетен - с турнус 140 г.;
3. Буков среднобонитетен – с турнус 120 г.;
4. Широколистен високостъблен – с турнус 100 г.;
5. Буков високобонитетен за превръщане – с турнус 100 г.;
6. Габъров високобонитетен за превръщане – с турнус 80 г.;
7. Церов високобонитетите за превръщане – с турнус 60 г.;
8. Смесен високобонитетен за превръщане – с турнус 80 г.;
9. Буков средно и нискобонитетен за превръщане – с турнус 60 г.;
10. Церов за превръщане – с турнус 40 г.;
11. Смесен средно и нискобонитетен за превръщане – с турнус 60 г.;
12. Акациев – с турнус 15 г.;
13. За реконструкция – с 50 годишен период за реконструкция.

Групата гори със специално предназначение е била с площ 18712,1 ха и за нея турнуси на сеч не са били определяни.

Основната част от горите на територията на ДГС Габрово са включени в различните категории висока консервационна стойност (ВКС). В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията

за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

На територията на ДГС Габрово има обявени пет защитени територии (ЗТ), които отговарят на т.1 от ВКС 1.1. по смисъла на Закона за защитените територии, категориите ЗТ са както следва: една е обявена за природна забележителност (ПЗ- "Естествено тисово находище"), четири са обявена за защитени местности (ЗМ- „Студен кладенец“, „Столица“, „Мъхченица – Йововци“ и „Соколски манастир“.) и части от територията на стопанството са включени в границите на ПП „Българка“.

За ВКС се считат гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (*Old growth forests*), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

- Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
- Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
- Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
- Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
- Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
- Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
- Неравномерна пространствена структура.

ТП „Държавно горско стопанство – Плачковци“ ДП граничи на север и изток с ДГС „Болярка“, от запад – с ДГС „Севлиево“ и ДГС „Габрово“, от юг – с ДГС „Мъглиж“ и ДГС „Казанлък“, от югоизток – с ДГС „Гурково“. Обхваща територията на две общини – Трявна и Дряново. Стопанството заема северните склонове на Тревненската планина, дял на източната част на централна Стара планина, водосборът на Дряновската река и системата от хълмове на Предбалкана до височините преди Велико Търново. Горската площ в южната част е плътен комплекс, а на север по-големи или по-малки комплекси разположени сред земеделски земи.

Близо 50% от дървопроизводителната площ на територията на стопанството е разположена главно на стръмни и много стръмни терени, като от тях много стръмните терени заемат около 5% . Наклонените терени (11-20 °) са на второ място – около 46 %. По-голямата част от дървопроизводителна площ е разположена на сенчести изложения – близо 65%, като преобладават чистите северни – около 20%. Това е предпоставка за формирането на много богати, богати и средно богати месторастения. Половината от дървопроизводителната площ 16107 ха или 65% е разположена до 600 м.НВ. в нископланинската част (601-1000 м н.в.) се намират 7972 ха, което е около 32%. В среднопланинската зона (1001-1500 м н.в. има 3,1% дървопроизводителна площ, което представлява 855 ха. Средната надморска височина на стопанството е 515 м. Най-голямата надморска височина на стопанството е вр.Бедек, 1488 м, а най-малката е 185 м, при излизането на р. Дряновска от границата на стопанството (което е много извън пределите на природния парк). Най-голяма част от горите на стопанството заемат държавните гори – 51,4%, следвани от частните гори – 24,2%. Средната площ на един подотдел е 1,37 ха, което го прави най-раздробеното стопанство в България. Горите на стопанството имат важно значение, не само като строителна и технологична суровина, но и с техните водоохранни, противоерозионни и здравно-укрепителни функции.

Основните насоки на стопанисване дървостойките в групата гори със стопанско предназначение са били за разширено възпроизводство на главния продукт – дъвесината,

а паралелно с това да се поддържат и подобряват социалните функции на гората. Съобразно с така поставената цел на стопанисване, санитарното и общо състояние на дендробиоценозите от тази група са били обособени следните стопански класове:

1. Иглолистен – включващ в себе си всички иглолистни дървостои с турнус на сеч 100 години;
2. Буков високобонитетен – образуват от високобонитетни /I и II бонитети/ насаждения от естествен семенен произход при турнус 140 години;
3. Буков среднобонитетен - включващ в себе си приоритетно насаждения и култури от III и част от IV бонитет с турнус 120 години;
4. Буков нискобонитетен – обособен от високостъблени букови дървостои, приоритетно от IV и V бонитети с турнус 100 години;
5. Габър – включващ в себе си високостъблени насаждения от габър с турнус 100 години;
6. Буков високобонитетен за прерастване – обособен от високобонитетни издънкови насаждения /I и II бонитети/ с турнус 100 години;
7. Буков среднобонитетен за прерастване – обособен от издънкови букови насаждения /III бонитет/ при турнус 80 години;
8. Габър за прерастване – обособен от издънкови дървостои чисти и с преобладаване на габър от I и III бонитет с турнус 80 години;
9. Дъбов за прерастване – включващ в себе си издънкови дъбови насаждения от I – III бонитет при турнус 100 години;
10. Цер за прерастване – обособен от издънкови насаждения чисти и с преобладаване на цер в добро състояние с пълнота 0,6 и нагоре с турнус 60 години;
11. Липов – обособен от липови чисти със и без преобладаване насаждения от I- IV бонитети в добро санитарно състояние на средно богати и богати месторастения с турнус 80 години;
12. Стопански клас за превръщане на издънковите дървостои в семенни, включващ в себе си издънковите насаждения /чисти и смесени/ от всички дъбове, бук и габър /част от III, IV бонитет/ с пълноти 0,5 и нагоре с турнус на сеч 60 години и 40 за цера;
13. Акациев – обособен от акациеви насаждения и култури с турнус 20 години;
14. Стопански клас за реконструкция – бил е обособен с цел подмяна на нископродуктивните насаждения с по-ценни и високопродуктивни такива. Периодът за реконструкция е бил приет за 30 години.

Насажденията и културите, включващи в групата гори със специално предназначение са: иглолистни; високостъблени; за реконструкция; за превръщане; за прерастване и нискоствъблени. Целта на стопанисване на тези гори е била да се запазят и подобрят съответните специални функции на различните категории гори според конкретното им предназначение.

Горите в по-голямата си част са широколистни – високостъблени, за превръщане, и по-малко нискоствъблени. Иглолистните са представени почти изцяло от култури. Високостъблените гори са разположени в по-високите части в стопанството. Значението на горите е многопосочно, като те се явяват един от основните поминъци на местното население в тази част на страната. Те са източник за задоволяване на

местното население от дърва за огрев и по-малко от строителна дървесина. Като пример може да се посочи, че през 2008 г. за задоволяване нуждите на местното население в стопанството са изразходвали около 30 м³ средна, 19 м³ дребна и 1658 м³ дървесина под формата на дърва за горене.

Част от територията на стопанството е предоставена на други ведомства без площите да бъдат изключвани от горския фонд.

По данни от ДГС Плачковци (04.10.2012 г.), в местността *Остришка долчинка*, находяща се между кв. Нейковци и с. Радевци, община Трявна, по таксационна характеристика дърветата са на възраст 100 години. Тук основен дървесен вид е букът. Срещат се и единични дървета от обикновен габър, дива череша, планински ясен. WWF разработи схема за „осиновяване” на стари частни гори. В рамките на схемата бе предвидено да се подберат моделни стари естествени гори – частна собственост, чиито стопани да бъдат компенсирани за това, че не ползват дървесината, съответно съхраняват гората и всички екологични и социални ползи, произтичащи от нея. Схемата е пилотна, за пръв път се прилага в България и пренася у нас една добра и утвърдена практика от други държави. Определен процент от продукти на „Арома” ще се набира в специален фонд, който се изразходва за „осиновяване” на стари гори в ПП „Българка”. През м. декември 2012 бяха „осиновени” 28 дка 100-годишни гори в с. Радевци, общ. Трявна. (Снимка 12.11.2012)

Село Радевци, община Трявна, местност „Остришка долчинка” – „осиновена” 100-годишна гора

ТП „Държавно горско стопанство – Мъглиж” заема част от южните склонове на Централна Стара планина и част от северните склонове на Сърнена Средна гора. Територията му се намира в североизточната част на Старозагорска област. На север

граничи с ТП „ДГС -Плачковци” ДП; на изток с ТП „ДГС- Гурково” ДП, на юг с ТП „ДГС -Стара Загора” ДП и на запад с ТП „ДГС-Казанлък” ДП.

Горско стопанство Мъглиж контролира, стопанисва и опазва горския фонд на територията на цялата Община Мъглиж, включваща град Мъглиж и селата Борушица, Селце, Тулово, Дъбово, Сливито, Ветрен, Зимница, Шаново, Юлиево и Ягода и част от горския фонд на Община Николаево, включваща село Елхово. Лесистостта на района е 56,0%, в т.ч. 52,4% на държавните територии.

Държавно горско стопанство "Мъглиж" е разделено на четири горскостопански участъка, а именно: "Селце", "Борушица", "Дъбово" и "Средногорски". Управлението на всички участъци е в гр. Мъглиж.

В горско-административно отношение ТП „ДГС-Мъглиж” ДП е подразделение на Югоизточно централно предприятие. Контролните дейности се извършват от Регионалното управление на горите гр. Стара Загора.

На територията на ДГС “Мъглиж” букът и зимният дъб са основни дървесни видове в сегашния и в бъдещия състав. Заедно те заемат 58,9% от дървопроизводителната площ. Останалите видове заемат значително по-малка площ като с най-голямо участие е благунът (8,2%). Намаляват площите на някои малоценни и ниско продуктивни дървесни видове като келяв габър, мъждрян и други. Площта на габъра намалява, но този вид продължава да присъства значително, като играе добра почвозащитна роля. Иглолистните, създадени на нетипични месторастения, се заменят с широколистни и тяхната площ като цяло силно е ограничена само върху бедни и много бедни месторастения. Значително се увеличава делът на видове като явор, шестил, сребролиста липа, брекина, череша и други, които ще участват като спътници в бъдещия състав на гората.

Площ и количества добита дървесина от триторията на ПП ”Българка” от ТП „ДГС” – ГАБРОВО И ПЛАЧКОВЦИ за 2011 г.

Вид гора	Площ	в т.ч. оконч.	плътни кубически метри						
	Ха	ха	Едра	Средна	Дребна	Вс. стр. дървесина	Дърва	Лежаща маса	Забел ежка
Всичко									
Действ. отсечено	160	4/голо	2524	180	65	2769	5940	8713	
В т.ч. промишл. дърводобив	-	-	2339	143	64	2546	5413	7959	
В т.ч.санит.сечи	1	1	131	37	1	169	11	180	

По данни ТП „ДГС – МЪГЛИЖ”, през 2010 и 2011 г. не са извършвани сечи и мероприятия т.е. няма добита дървесина. От извършените теренни проучвания на 07.11.2012 г. в землището на с. Селце се извършваше сеч и бяха заснети 3 тежко товарни камиона натоварени с дървени трупи (снимката е от 07.11.2012 г., автор Лора Жебрил).

Габрово и през 21 век съхрани индустриалния си облик. Традиционно развитите подотрасли на промишлеността. Текстилна и трикотажна промишленост, кожарска и обувна индустрия и машиностроене заемат значителен дял. Наличието на технически университет и висококвалифицирани кадри, както и на традиции в развойната дейност, е в основата на развитието на високотехнологичните производства. Появяват се нови производства като козметични продукти и шоколадови изделия. В Габрово са обособени три индустриални зони, където са ситуирани водещите за града малки и средни предприятия.

Производството на изделия от пластмаси бележи осезаем ръст през последните години, както в реални, така и в относителни стойности по отношение на брутната продукция и нетните приходи от продажби за община Габрово. Характеризира се с ускорен темп на нарастване на придобитите ДМА и инвестиционният си потенциал. Показва нарастване на броя на заетите, но поради високата автоматизация на производствените процеси, той не е особено показателен за отрасъла. Достига едно от най-високите нива на СГРЗ за отрасъл *промишленост*. В Габрово се намира най-големият завод на Балканския полуостров за производство на пластмасови изделия „Капитан дядо Никола АД” – Габрово, закупен от турски инвеститор, фирма „Акмая”. В завода се произвеждат водопроводни тръби и фитинги, изделия за бита, опаковки за еднократна употреба. Наред с него по статистически данни, преработката на пластмаси и производството на каучукови изделия е основна дейност на още 60 фирми в общината. Важно място в бранша заемат фирмите:

- *Пластформ ООД* и *Терахим-97 ООД* - преформи и бутилки за минерални води, газирани напитки, опаковки за фармацевтиката и козметиката;
- *Сарже ООД* и *Еко проект ООД* - водопроводни тръби и части;
- *Алфрида Пеев ООД* - опаковки за козметиката и медицината;
- *Колтек ООД* - пластмасови дискове за шлайфмашини и др.

Кожарската и обувната промишленост, като един от традиционните подотрасли на Габровската икономика бележи сериозен ръст на произведената продукция и нетните

приходи от продажби през последните години. Това показва относително стабилизиране на подотрасъла след периода на рецесия през изминалите няколко години. Все още въздействието на фактори като липсата на местни суровини и нелоялната конкуренция оказват пагубно влияние върху развитието на този бранш. По-важни фирми са:

- Рекорд АД;
- Техномат-Меркурий ООД;
- Меркурий АД;
- Фулмакс 21 АД;
- Шниц ООД;
- ЕТ Принц – 91 - Сергей Гилин;
- ЕТ Реал –Розалина Николова

В Габрово се намира и завод за **производство на барути и промишлени експлозиви** ЕКСПАЛ БЪЛГАРИЯ (бивш Максам България АД - испански инвеститор).

Основна черта на икономиката в община Трявна е подчертания ѝ промишлен характер. Структуроопределящи производства са машиностроене, трикотаж, мебелно производство, дърводобив, лети каменни изделия, услуги на населението и предприятия от военната промишленост.

Промислените предприятия са съсредоточени основно на територията на общинския град и град Плачковци. Изключение прави фирма „Емко” ЕООД намираща се в землището на кметско наместничество Белица.

През 2007 г. в община Трявна в нефинансовия сектор функционират 518 предприятия и фирми. Общият брой на заетите в тях е 3 461 души, като най-голям е в отрасъл „Преработваща промишленост” – 1680, следван от отраслите „Търговия и ремонт” - 489, „Строителство” – 397 и „Хотели и ресторанти” – 305 броя заети. Преобладаващ е дялът на частния сектор – 98%. Наблюдава се значителен дял на заетите в отрасъл „Хотели и ресторанти”, което се обуславя от наличието на голям брой хотели, къщи за гости и ресторанти в Трявна, тъй като, поради благоприятния си климат, географско положение и добре запазена природна среда, Трявна е призната за курортен град и предпочитана дестинация за почивка както от български, така и от чужди туристи.

В сравнение с 2005 ., през 2007 г. в отрасъл „Преработваща промишленост” се наблюдава спад в броя на заетите, докато в отраслите „Строителство” и „Транспорт и съобщения” този брой се е увеличил.

По брой на заетите в отрасъл „Преработваща промишленост” на първо място се нарежда подотрасъл „Производство на текстил и облекло”, следван от подотраслите: „Производство на дървен материал и изделия от него”, „Производство на хранителни продукти”, „Металургия и метални изделия”.

В подотрасъл „Производство на дървен материал и изделия от него”, който също е традиционен за общината и води началото си от първата половина на 20 –ти век, броят на фирмите през 2007 год. е 21 с общ брой на заетите 154.

И до днес традиционни за община Трявна остават дърводобива и производството на стилна мебел, както и на мебели с дърворезба. 90% от мебелното производство е разположено по периферията на общината. В община Трявна функционират над 30 фирми за обработка на дървен материал и изделия от него.

- „Винтайм” ООД е основана в гр. Трявна през 1994 г. от Йордан Йорданов. Фирмата се занимава с проектиране, изпълнение и монтаж на мебели и дограма;

- ПК „Балкан“. Произвежда мебели, всякакъв вид дограма, ламперии, дюшеме, а също така и роначки за царевица, смукатели за водни помпи, отливки от сив чугун, метални конструкции и др.;
- „Престол“ ООД. Дизайн и производство на мебели от масивна дървесина, мека мебел и всички видове тапицерски услуги;
- „Вълчев М“ ЕООД“. Производител на масивна художествена мебел от дъб и череша за обзавеждане на жилища, ресторанти и хотели. Разработване на цялостни интериорни решения по място и ситуация. Основната ѝ дейност е насочена в производството на художествена, стилна масивна мебел, стъпвайки на основата на античните и ренесансови постижения в областта на архитектура и мебел;
- ЕТ „Стил 91“. Фирмата дава уникална възможност за поръчка по индивидуален проект на мебели, маси, столове, врати и дограми;
- „Уста Дарин“ ЕООД – художествена обработка на дърво;
- „Стил МС“ ООД;
- „Би Би Сикс“ АД;
- „Нюко Фърничър“ ЕАД;
- „Щайнермебел“ ЕООД;
- „Чинар – М“ ЕООД;
- „Масив“ ООД и др.

Каменна кариера намира се западно от кв. Стоевци на гр. Плачковци. Площта и е 65380,65 кв.м., видът собственост е "Общинска публична", начинът на трайно ползване: "Кариери за пясък чакъл и глини за стр.", вид на територията - "Добив полезни изкопаеми". Тя е действаща от нея се добиват инертни материали. Каменната кариера се стопанисва от Пътни строежи гр. Габрово. Пътни строежи Габрово ЕООД, е със седалище гр.Габрово, бул."Трети март" 53, тел.: 066 801430, 0885999951, e-mail: pstr@dimas.bg.

Предмет на дейност на фирмата е "Строежи от трета и четвърта категория от транспортната инфраструктура и от благоустройствената инфраструктура". В момента кариерата не се експлоатира активно. Добивните дейности по кариерата са предназначени за строителството на яз. Нейковци, но неговия строеж е спрял и реализираният добив се разпределя за други обекти в общината.

В непосредствена близост до парка в Плачковци се намира фирма "Петрургия" АД, занимаваща се с производство на лети и пресовани базалтови изделия и базалтово брашно, което е основната им суровина и търгува с него в страната и чужбина.

Петрургия град Плачковци, община Трявна

До 1962 г. производството на фирма Петрургия е свързано с преработка на местните каменни въглища в кокс, защото са единствената суровина за това производство в страната. След тази година се въвежда нова технология и машини за производството на базалтови изделия. Основната суровина за това производство е базалтът, който е скално образование, което се добива от кариера в Чирпан. Освен него се добавя и шлага, която се отделя при обработката на въглища. Крайният продукт са базалтови тръби, плочи, облицовки и други, които се използват там където има силна киселинност. Фирмата в този етап има изключителни търговски права над производството на такива изделия. Производството продължава до 2002 г., след което е прекратено. Персоналът се намалява до директор, счетоводител и охрана. Съществуващите активи се включват в борсови операции, което продължава и до днес.

Рядко находище на ценния за строителството материал базалт край Павликени ще привлече инвестиция от над 30 млн. лв. Територията, която се разработва в момента, е край село Върбовка, където се намира и уникалният античен керамичен център. Районът е развивал тази индустрия още преди 20 века. Концесионер на базалтовото находище е фирмата „Петрургия“, чието седалище е Плачковци, община Габрово. В района на Върбовка се намират единствените на Балканския полуостров залежи на базалт с много високо качество, доказват проучвания.

Дървообработващи фирми: Фирмата, която добива и е с производствена база за преработка на дървен материал за мебелната и строителна промишленост в най-голяма близост до територията на Парка е ЕТ "Стоян Делийски". Складовата база на фирмата е в гр. Плачковци. Фирмата предлага производство на греди, бичени дъски и детайли, мебели и дограма. Адрес: гр. Трявна, ул.Христо Ботев № 64, тел.: 0899/139 990; 0878/634 455, 0899/ 139 989 тел.: 0677/34 88, тел./факс: 0677/36 55, E-mail: stoyan_deliyski@mail.bg , miroslav_deliyski@mail.bg. Фирмата има складова база в гр.Плачковци.

- Мебели” Емко” - Габрово, ул. Козецица 2, тел.: 066/ 82 00 80, GSM: 0888 237 185, www.emkomebelite.com

На територията на парка няма фирми, които да извършват дървообработваща дейност. Както и тези, които са в близост и са свързани с тази дейност. Производственият процес по никакъв начин не нарушава и не застрашава дейностите свързани с опазване на биоразнообразието на парка, също така и дейностите свързани с туристическите дейности, развивани от ПП ”Българка”.

Дърводобиваните количества дървесина от територията на парка са както следва за ДГС Габрово-12618,92 м³ за ДГС Плачковци - 9876 м³.

Обекти със специално предназначение: Фирма – „ЕКСПАЛ” България АД - развива своята дейност на територията на Парка. Фирмата е с предмет на дейност "Развойно-внедрителска, производствена, сервизна и търговска дейност в областта на промишлено-взривни вещества, стоки и услуги за населението, промишлени услуги и др." Седалището и адреса на управлението е: гр. Габрово 5300, обл. Габрово, общ. Габрово, ж.к. Чарково, п.к. 47; тел. 066 819 898, факс 066 801 699, e-mail: expal-bg@expal.biz, www.expal.biz.

Територията на „ЕКСПАЛ” България АД е обособена като:

- Вид територия - селско стопанство;
- НТП - за производствени бази;
- Землище - с.Чарково.

Фирма „ЕКСПАЛ” България АД, с.Чарково, общ.Габрово

Фабрика за макаронени изделия ВАС ООД (www.vas-gabrovo.net) е основано през 1997 година със седалище и управление гр. Габрово, кв. Етъра. Днес е производствена компания, известна с високото качество на своите продукти с марката “ЕТЪР”. Дружеството разполага със собствена производствена и административна сграда, складова база и транспорт за доставка на място за удобство на своите клиенти. Компанията е внедрила система за контрол на критичните точки **НАССР** и е в процес на сертификация по **ISO 9001:22000**.

Извън границите на ПП „Българка“, но в непосредствена близост до границата му в края на квартал Етъра (по пътя за квартал Априлово) се изгражда фотоволтаичен комплекс. По данни на работещите по строежа, фотоволтаичният комплекс се изгражда от “СТС холдинг груп” ООД - www.sts.bg.

Фотоволтаичен комплекс, кв.Етъра, общ.Габрово

Туризмът е отрасъл, от който се печели и чиято “продукция” има пазар в страната и в чужбина. Част от приходите в туризма са преки – 12 565 хил.лв годишно от храна и نوشувки, а друга част са косвени – транспорт, търговия, посещения на музеи, театри, концерти и др. Чрез туризма се съдейства за развитие на екологичното земеделие, транспортната инфраструктура, търговията и други обработващи и обслужващи отрасли и дейности. Това е доказателство за голямото *стопанско значение* на туризма и за неговото приоритетно място в стопанската структура на община Габрово.

Туризмът има и *социално значение*. То се изразява в: осигуряването на доходи, трудова заетост за около 3,7% от всички заети лица в общината, пълноценно използване на свободното време; съдействие за опазване здравето на хората и повишаване на трудоспособността им; задоволяване културно-познавателни потребности и др.

Отрасълът има и *екологично значение*. Туристите биха посещавали места, които изглеждат привлекателно.

Централното разположение на Габрово предопределя развитието на туризъм. В Приложение 2 е представен пълен списък на местата за настаняване на територията на ПП “Българка” в община Габрово- хотели, вилни къщи и къщи за селски туризъм.

Брой легла по категории на територията на община Габрово,
категоризирани към 01.01.2011 г.

Категория	Брой легла	Процентно съотношение
***	383	28,33%
**	518	38,31%
*	451	33,36%
Общо	1 352	100,00%

Средна заетост на легловата база на територията на община Габрово за 2010 г. по категории

Категория	Средна годишна заетост
***	27,46%
**	4,21%
*	6,16%
Общо	16,75%
Хижи, турист. спални	0,93%

Леглова база Габрово

Справка за категоризираните от кмета на общината туристически обекти

(към 01.10.2010 г.)

Вид обект	Брой	Установен капацитет
-----------	------	---------------------

		Брой стаи	Брой легла
Средства за подслон			
хотели 1 звезда	5	140	273
Местата за настаняване			
семеини хотели две звезди	3	38	77
семеини хотели три звезди	3	51	102
пансионии една звезда	3	45	91
къщи една звезда	8	30	75
къщи две звезди	20	81	172
къщи три звезди	18	106	206
самостоятелни стаи една звезда	12	32	65
самостоятелни стаи две звезди	24	63	131
самостоятелни стаи три звезди	4	14	25
почивни станции една звезда	1	28	83
Общо :			1300

Леглова база Трявна

Справка за категоризираните от кмета на общината туристически обекти

(към 01.10.2010 г.)

Вид обект	Брой	Установен капацитет	
Средства за подслон		Брой стаи	Брой легла
хотели 1 звезда	1	146	215
хотели 3 звезди	3	163	341
Местата за настаняване			
семеини хотели две звезди	6	96	184
семеини хотели три звезди	5	74	153
къщи една звезда	3	11	28
къщи две звезди	18	74	255
къщи три звезди	3	52	102
самостоятелни стаи една звезда	29	59	119
самостоятелни стаи две звезди	114	288	482
самостоятелни стаи три звезди	7	30	55
почивни станции две звезди	1	77	126
бунгала две звезди	12	12	24
Общо:			2084

В Приложение 3 е представен пълен списък на местата за настаняване на територията на ПП "Българка" в община Трявна- хотели, вилни къщи и къщи за селски туризъм.

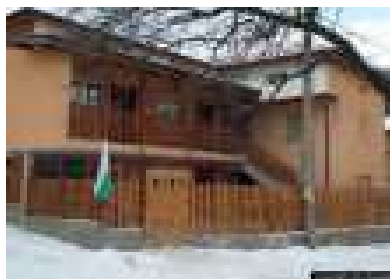
Леглова база община Мъглиж
Справка за категоризираните от кмета на общината туристически обекти

(към 06.11.2010 г.)

Населено място	Къщи	Самостоятелни стаи	Семейни хотели	Вили	Бунгала
Гр.Мъглиж	6 стаи-12 легла	0	0	0	0
с.Селце	0	8 стаи-16легла	0	0	0
С.Ягода	0	0	12 стаи-24 легла	20 стаи-40легла	12 стаи-24 легла

Къща за гости „Деница „

Къща за гости Деница се намира в Селце, област Стара Загора предлага незабравима почивка в центъра на Балкана в с.Селце. Вилата разполага с 10 легла разположени в 4 двойни стаи + 1 спалня. Комплексът разполага с общо помещение като механа с кухненски бокс.

с.Селце, община Мъглиж
Тел.:0898667802
e-mail: hslavov@gmail.com

През 2012 г. на територията на ПП "Българка" се проведе представително демоскопско проучване. Както местните лидери, така и гражданството нямат големи очаквания за подобрения в икономическата ситуация, макар лидерите да са по-оптимистично настроени. Перспективите се оценяват като по-скоро негативни, отколкото като добри от гражданите, но подобно на нагласите в цялата страна сред всички респонденти доминира усещането за застой и безперспективност в краткосрочен план. Все пак насоките, в които се очертават възможности за развитие според местните лидери и гражданите са следните:

Насоки	Дял граждани	Дял местни лидери
Насърчаване на малкия и среден бизнес	70,91	77,42
Развитие на планинския туризъм	68,18	70,97
Развитие на селския туризъм	54,55	70,97
Насърчаване на големите промишлени предприятия/фирми	45,45	35,48
Опазване на околната среда	38,18	54,84
Развитие на животновъдството	38,18	32,26
Развитие на горско стопанство	32,73	29,03
Подобряване на образованието	18,18	
Развитие на растениевъдството	16,36	19,35

Развитие на занаятите	13,64	51,61
Развитие на транспорта	6,36	6,45
Развитие на добива на полезни изкопаеми	4,55	
Развитие на енергетика	2,73	
Създаване на по-голямо разнообразие от икономически дейности като цяло	2,73	19,35
Развитие на хранително-вкусови и др. преработващи предприятия	1,82	
Не мога да преценя	0,91	

Единодушно граждани и лидери извеждат три приоритетни области на развитието: *насърчаване на малкия и среден бизнес, развитие на планинския туризъм и развитие на селския туризъм.*

Всички интервюирани посочват туризма като един от отраслите на икономиката, който е относително добре развит, като има и перспективи за продължаване и разрастване на предлагането на услуги в този сегмент. Като предпочитана форма на туризъм, която хората желаят да се развива в района, е посочен *планинският туризъм, следван от екотуризма и след това – селският туризъм*, който има относително по-малко привърженици.

Налице са относително благоприятни предпоставки за развитие на туризъм в региона – в това число и свързани с вече изградената инфраструктура. Местните лидери описват наличната базова туристическа инфраструктура в 31 изследвани села в трите общини, както следва:

брой къщи за гости	брой места в къщи за гости	брой хотели	брой места в хотели	брой хижи	брой места в хижи	брой ресторанти	ресторанти - брой места на закрито	ресторанти - брой места на открито
34	187	15	74	8	219	3	155	30

Трябва да се отбележи, че наличният капацитет на предлагането на места за настаняване е значително по-голям от търсенето и средногодишната пълняемост/използваемост на хижите, хотелите и къщите за гости е ниска и повишаването на този показател изисква системни и дългосрочни политики за развитие и рекламиране на региона като туристическа дестинация.

Едновременно с това голяма част от жителите на района споделят разбирането, че само туризмът не е достатъчен, за да осигури необходимия растеж на местната икономика, работни места и повишаване доходите на домакинствата.

За жителите на региона е ясно, че за да се развива икономиката, в т.ч. туризма и земеделието, са необходими частни или публични инвестиции – включително от държавния бюджет и европейски средства. Привличането на външно финансиране е необходимо, тъй като местните хора не разполагат с достатъчно средства, за да развият собствени предприемачески инициативи, особено бизнес, в който да са заети повече от трима души.

Държавата и местната власт могат да имат водеща роля за рекламата на района като туристическа дестинация, да оказват съдействие при търсенето на пазари за местни стоки и продукти. До голяма степен интересът на инвеститорите обаче е обусловен от

наличието на необходимия минимум инфраструктура. Значителна част от местните лидери посочват съществени слабости по отношение на развитието на инфраструктурата на територията на ПП „Българка“. Сред най-често коментираните слабости в развитието на региона интервюираните посочват множество примери за „разбита, зле поддържана или липсваща пътна инфраструктура (и съответно влошена пътно-транспортна система), липса на покритие за интернет, непостоянно напрежение в електрическата мрежа), пътищата почти са „офруд“.

6. Бъдещ сценарий: очаквани инвестиции/дейности/инициативи, засягащи екосистемите (събрани от РИОСВ, МИГ, ДГС)

Обезлюдяването на населените места в ПП „Българка“ води до допълнително понижаване на качеството на живот: поради липсата на достатъчно търсене и обороти се повишава цената на хранителните стоки на единица потребител (поради ниска или отрицателна рентабилност не са редки случаите на тотално замиране на търговията с хранителни стоки в част от селата на територията на парка). От гледна точка на публичните финанси отрицателният прираст на населението в населените места и кварталите в района на парка води до повишаване на разходите за опазване на обществения ред и сигурността, местното самоуправление, комуналните услуги и др. Анализът на заетостта сочи, че преобладаващата част от населението е ангажирана в сектори с ниска добавена стойност.

Сред очертаващите се възможности за развитие, гражданите открояват все още недостатъчното използване на природното, географското и културно-историческо наследство в региона. Налице са благоприятни природни условия за устойчиво и екологосъобразно развитие на ключови сегменти на туристическата индустрия, в т. ч. планински, селски, опознавателен и културно-исторически туризъм.

Основната насока за стопанисването на горите, попадащи на територията на природен парк „Българка“ трябва да е насочана към непрекъснато подобряване и увеличаване на техните защитни и рекреационни функции. Необходимо е да се повишават техните водоохранни, почвозащитни и противоерозионни функции, да се осигури в семеипроизводствените насаждения максимално производство на семена с високо качество, които да се прилагат в последващи дейности, да се запази и подобри характерния ландшафт, местообитанията и видовете в защитената територия.

България е сред държавите с най-много гори в Европа. Те покриват една трета от територията на страната и повечето са с естествен произход. Само около 4% от тях са се запазили като „девствени гори“, неповлияни от човешка дейност. Също така само 5% от тях са сертифицирани за отговорно управление. WWF съдейства на националната работна група по създаване на Национален стандарт за горска сертификация по схемата на FSC. През последните години усилено се работи за сертифициране на горските стопанства по FSC, попадащи в бившия териториален обхват на Регионална дирекция по горите град Велико Търново. Като част от тези стопанства сертификацията тече и съответно за ТП „ДГС Габрово“ и ТП „ДГС Плачковци“. Към настоящия момент са изготвени докладите за определяне на горите с висока консервационна стойност за всяко едно от двете стопанства и се очаква тяхното одобрение.

Значителен е природният потенциал, допълнен от съществували преди време традиции, в областта на развитието на животновъдството и на свързаните с него перспективи за

експанзия на хранително-вкусовата и обслужваща промишленост. На територията на парка може да се приложи принципа: производство-краен продукт. За целта могат да се изградят малки или временни цехове за производство на балкански кашкавал, сирене и кисело мляко. Необходимо е да се разработи стратегия стимулираща развитието на планинското животновъдство – отглеждането на местни породи овце и специално на Средностаропланинската и Каракачанската овце, които в най-висока степен усвояват фуражния ресурс на картъловите пасища. В района е налице възможност за инвестициите в устойчиво селско стопанство с увеличена добавена стойност за екологично-чисти продукти, които от своя страна са предпоставка за привличане на туристически поток от по-висок ценови сегмент.

Сред ключовите предпоставки за развитието са мобилизирането на инвестиционен ресурс от държавата, имигранти и чужденци, които могат да закупят имоти за бизнес и отпих в региона, като следва да бъде търсена промяна на профила на инвеститорите от преобладаващ брой инвеститори от средата на миналия век (предимно русенци, жители от крайдунавския регион, и други градове с проблеми със замърсяването), закупували имоти за собствено потребление с цел съхранение на здравето към инвеститори в предприемачество и развитие на туризъм със специализация в по-високи ценови категории.

Предпоставки за развитие на туризма от по-високия ценови клас и за удължаване на сезонната заетост в туризма (разширяване на възможностите за предоставяне на целогодишни туристически услуги) е подобряването на основната пътна и социална инфраструктура.

Необходимо е разработване и реализиране на проактивна рекламна и информационна политика и подобряване на качеството и маркетинга с оглед създаване на позитивен имидж на региона както в България, така и в чужбина.

На територията на Парка е необходимо да бъде насърчен капацитета за ефективно усвояване на средства от оперативните програми за развитие на страната, както и финансовите възможности от структурните и Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони на Европейския съюз.

APPENDIXES

[Appendix 1. List of EUNIS habitats and Annex 1 of the LBD](#) (Списък на хабитатите от EUNIS и Приложение 1 на ЗБР, и на растителните съобщества установени на територията на Природен парк "Българка" – 2012 г.)

№	Код и име по EUNIS	Българско название	Код и име по Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие и по Приложение 1 на Директива 92/43	Консервационна значимост според том 3 на Червена книга на България	Syntaxa
1	C1.3 Permanent eutrophic lakes, ponds and pools	Постоянни еутрофни езера, езерца и локви	3150 Natural eutrophic lakes with Magnopotamion or Hydrocharition-type vegetation	Застрашено [EN – A1, 2 C2 E2 F2 G2 H2]	Alliance <i>Utricularion vulgaris</i> Hartog et Segal 1964 / Assoc. <i>Lemno-Utricularietum vulgaris</i> Soo 1928
2	C2.121 Petrifying springs with tufa or travertine formations	Карстови извори с бигорни образувания	7220 *Карстови извори с бигорни образувания (<i>Cratoneurion</i>)	Застрашено [EN – A1, 2 E2 F2 G2 H2 L2].	Alliance <i>Cratoneurion commutati</i> W. Koch 1928: Assoc. <i>Cratoneuretum falcati</i> Gams 1927
3	C2.2 Permanent non-tidal, fast, turbulent watercourses	Постоянни течащи води		Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 D2 E1 F2 G2 H2 I J L3]	
4	D2.2C11 Mountain soft water moss springs	Планински извори с мека вода и приизорни торфища		Застрашено [EN – C2 D3 E2 F2 H2]	Alliance <i>Cardamino-Montion</i> Br.-Bl. 1926 и Alliance <i>Cratoneurion commutati</i> W. Koch 1928: Assoc. <i>Cratoneuretum falcati</i> Gams 1927
5	D4.1 Rich fens, including eutrophic tall-herb fens and	Алкални мочурища и извори	7230 Алкални блата	Застрашено [EN – A1, 2 D2 E2 F2 G2 H2 L2]	Assoc. <i>Dactylorhiza cordigerae-Eriophoretum latifolii</i> Hajek et al. 2008 и Assoc. <i>Carici flavae-Cratoneuretum filicini</i>

	calcareous flushes and soaks				Kovacs et Felföldy 1960
6	E1.113 Middle European rock debris communities	Средно-Европейски съобщества на едногодишни и сукулентни растения на скални трошляци	6110*Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от <i>Alysso-Sedion albi</i>	Потенциално застрашено [nt – A1, 2 C1 D3 E1 F1 G1 H2 I L1]	Alliance <i>Alysso alyssoideis-Sedion albi</i> Oberd. et Muller in Muller 1961
7	E1.234 Moesio-Carpathian meadow steppes	Мизийско-Карпатски ливадни степи	6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (<i>Festuco Brometalia</i>) (*важни местообитания на орхидеи)	Потенциално застрашено [NT - A1, 2 C1 D1 E2 F1 G1 H2 I L2]	Alliance <i>Cirsio-Brachypodium pinnati</i> Hadač et Klika ex Klika 1951
9	E1.73 Wavy hair-grass grassland	Съобщества от обикновена пластица (<i>Deschampsia flexuosa</i>)	6230* Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 G2 I]	Assoc. <i>Campanulo abietinae-Lerchenfeldietum flexuosae</i> Pachedjieva 2012
10	E1.833 Balkanic montane mat-grass swards	Балканско планински съобщества от картъл (<i>Nardus stricta</i>)	6230* Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 G2 I]	Assoc. <i>Nardetum strictae</i> Greb. 1950 nom. amb. / Assoc. <i>Festuco-Nardetum strictae</i> Roussakova in Tzonev et al. 2009
11	E2.252 Moesio-Thracian hay meadows	Мизийско-Тракийски сенокосни ливади	6510 Низинни сенокосни ливади		Alliance <i>Arrhenatherion elatioris</i> W. Koch 1926: Assoc. <i>Arrhenatheretum elatioris</i> Braun-Blanq. 1915, Community of <i>Poa pratensis</i> and <i>Dactylis glomerata</i> (Pavlov & al. 2006)

12	E2.33 Balkan mountain hay meadows	Балкански планински сенокосни ливади	6520 Планински сенокосни ливади	Застрашено [EN - A1, 2 B1 C1 D1 E2 F2 G2 H2 I J L2]	Alliance <i>Cynosurion crystati</i> Tuxen 1947: Assoc. <i>Pastinaco hirsutae-Festucetum nigrescentis</i> M. Dimitrov 2001, Assoc. <i>Bromo racemosi- Cynosuretum cristati</i> Horvatić (1930) 1958
13	E2.7 Unmanaged mesic grasslands	Реколониизирани от ливадна растителност бивши обработваеми площи			Alliance <i>Arrhenatherion elatoris</i> W. Koch 1926: Assoc. <i>Arrhenatheretum elatoris</i> Braun-Blanq. 1915, Community of <i>Poa pratensis</i> and <i>Dactylis glomerata</i> (Pavlov & al. 2006) и Alliance <i>Cynosurion crystati</i> Tuxen 1947
14	E4.3922 Balkan <i>Festuca balcanica</i> grasslands	Старопланински тревни съобщества от <i>Festuca balcanica</i>	62D0 Оро- мизийски ацидофилни тревни съобщества	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 G2 H2 I J]	Assoc. <i>Festuco- Nardetum strictae</i> Roussakova in Tzonev et al. 2009
15	E4.438 Oro- Moesian calciphile stripped grasslands	Балкански олигофилни затворени тревни съобщества на варовик	6170 Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 F2 G2 H2]	Alliance <i>Seslerion rigidae</i> Zolyomi 1936
16	E5.21 Xero- thermophile fringes	Ксеротермни тревни съобщества на окраинните на горите			Alliance <i>Trifolion medii</i> Muller 1962, Alliance <i>Geranion sanguinei</i> Tuxen in Muller 1962
17	E5.22 Mesophile fringes	Мезофилни тревни съобщества в окраинните на горите			Alliance <i>Trifolion medii</i> Muller 1962, Alliance <i>Geranion sanguinei</i> Tuxen in Muller 1962
18	E5.3 Bracken fields	Съобщества на орлова папрат			Alliance <i>Cynosurion crystati</i> Tuxen 1947: Community of <i>Pteridium aquilinum</i> and <i>Agrostis capillaris</i>

19	E5.4 Moist or wet tall-herb and fern fringes and meadows	Влажни или мокри високотревия и крайнини на гори и ливади			Assoc. <i>Filipendulo ulmariae</i> - <i>Menthetum longifoliae</i> Zlinská 1989 и Community of <i>Mentha longifolia</i> и <i>Urtica dioica</i> (Pachedjieva 2011)
20	E5.572 Moesian tall herb communities	Мизийски високотревни съобщества край потоци и реки	6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 D2 E2 F2 G2 H2 I J L1]	Assoc. <i>Carici-Deschampsietum caespitosae</i> Roussakova 2000 и Assoc. <i>Angelico-Heracleetum verticillati</i> Horvat et al. 1937
21	F2.2A2 Balkano-Hellenic dwarf bilberry heaths	Балкано-хеленски съобщества от боровинки (<i>Vaccinium myrtillus</i> и <i>Vaccinium vitis-idaea</i>)	4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества	Потенциално застрашено [NT – A1, 2 B1 F2 H2 I L3]	Assoc. <i>Nardo-Bruckenthalietum spiculifoliae</i> Roussakova in Tzonev et al. 2009 subassoc. <i>vaccinietosum myrtifolii</i> Roussakova in Tzonev et al. 2009
22	F3.243 Balkano-Hellenic deciduous thickets	Хелено-Балкански широколистни храсталаци			Class <i>Rhamno-Prunetea</i> Rivas Goday et Borja ex Tuxen 1962, <i>Prunetalia spinosae</i> Tx. 1952
23	F2.333 Subalpine bramble brush	Субалпийски съобщества от малина (<i>Rubus idaeus</i>)			Assoc. <i>Rubetum idaei</i> Pfeiff. 1936 em. Oberd. 1973
24	G1.12 Boreo-alpine riparian galleries	Бореално-алпийски крайречни галерии	91E0 *Alluvial forests with <i>Alnus glutinosa</i> and <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)		Ass. <i>Alnetum glutinosae</i>
25	G1.661 Middle European dry-slope	Средноевропейск и букови гори на варовик	9150 Термофилни букови гори (<i>Cephalanthero-</i>	Потенциално застрашено [NT – A1, 2 B1 C1 D1 E1 F1 G1 H1	Assoc. <i>Galio pseudaristati-Fagetum sylvaticae</i> Tzonev et al. 2006

	limestone beech forests		<i>Fagion</i>)	I L3]	
26	G1.6931 Balkan Range acidophile beech forests	Старопланински ацидофилни букови гори	9110 Букови гори от типа <i>Luzulo-Fagetum</i>	Уязвимо [VU – A1, 2 B1 C1 D2 E2 F2 G1 H2 J L3]	Assoc. <i>Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae</i> Meusel 1937 и Community of <i>Fagus sylvatica</i> and <i>Geranium macrorrhizum</i> (Tzonev & al. 2006)
27	G1.6932 Balkan Range neutrophile beech forests	Старопланински неутрофилни букови гори	9130 Букови гори от типа <i>Asperulo- Fagetum</i>	Потенциално застрашено [NT – A1, 2 B1 C1 D1 E1 F1 G1 H1 I L3]	Assoc. <i>Asperulo- Fagetum sylvaticae</i> Sougez et Thill 1959 и Community of <i>Fagus sylvatica</i> and <i>Luzula sylvatica</i> (Tzonev & al. 2006), и Community of <i>Fagus sylvatica</i> and <i>Abies alba</i> (Tzonev & al. 2006), и Assoc. <i>Umbilico erecti- Fagetum sylvaticae</i> Tzonev et al. 2006 subassoc. <i>typicum</i> Tzonev et al. 2006 и subassoc. <i>laurocerasetosum officinalis</i> Tzonev et al. 2006
28	G1.6934 Balkan Range thermophile beech forests	Старопланински термофилни букови гори	91W0 Мизийски букови гори	Потенциално застрашено [NT – A1, 2 B1 C1 D1 E1 F1 G1 H1 I L3]	Assoc. <i>Aremonio agrimonoidis-Fagetum sylvaticae</i> Boşcaiu in Resmeriță 1972 subassoc. <i>allietosum ursini</i> Tzonev et al. 2006 и subassoc. <i>violetosum reichenbachianae</i> Tzonev et al. 2006, и Assoc. <i>Galio pseudaristati-Fagetum sylvaticae</i> Tzonev et al. 2006
29	G1.7C13 Montane hop-	Планински гори на воден габър		Уязвимо [VU – A1 B2 C1 D2 E2 F1 G1 H2 I L2]	Communities of <i>Ostrya carpinifolia</i>

	hornbeam woods				
30	G1.7C22 Helleno-Balkan oriental hornbeam woods	Хелено-Балкански гори на келяв габър			Community of <i>Carpinus orientalis</i> and <i>Poa nemoralis</i> (Пачеджиева 2012)
31	G1.7C41 Silver lime woods	Гори на сребролистна липа	91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа	Застрашено [EN – A1 A2 C2 D2 E2 F2 G2 H1 L3]	Assoc. <i>Staphyleo-Tilietum tomentosae</i> Tzonev 2003
32	G1.7C63 Manna tree woods	Гори на мъждрян			Communities of <i>Fraxinus ornus</i>
33	G1.A322 Dacio-Moesian hornbeam forests	Габърски гори	9170 Дъбово-габърски гори от типа <i>Galio-Carpinetum</i>	Потенциално застрашено [NT – A1, 2 B1 C1 D1 E1 F1 G1 H1 I J L3]	Assoc. <i>Galio sylvatici-Carpinetum betuli</i> Oberd. 1957
34	G1.A462 Moesian ravine and slope forests	Мизийски смесени гори на склонове и планински клисури	9180* Смесени гори от съюза <i>Tilio-Acerion</i> върху сипеи и стръмни склонове	Застрашено [EN – A1, 2 B1 C2 D3 E2 F2 G2 H2 I J L2]	Assoc. <i>Phyllitido-Aceretum Moor</i> 1952 (Kurzynski 1993) и/или Assoc. <i>Fraxino excelsioris-Aceretum pseudoplatani</i> (Koch 1926) Rübel 1930 ex Tüxen 1937
35	G1.C4 Other broadleaved deciduous plantations	Плантации с други широколистни дървета			
36	G3.1I1 [<i>Abies alba</i>] reforestation	Плантации на ела			
37	G3.1J Norway spruce reforestation	Плантации на смърч			
38	G3.4F European	Плантации на бял бор			

	Scots pine reforestation				
39	G3.57 Black pine reforestation	Плантиции на черен бор			
40	H1.221 Continental subtroglophile vertebrate caves	Континентални пещери със субтроглофилни гръбначни животни	8310 Неблагоустроен и пещери	Уязвимо [VU – A1, 2 C1 D3 H2 I J L1]	
41	H2.31 Alpine siliceous screes	Алпийски силикатни сипеи	8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 C1 D1 E1 F1 G1 H2 I J L1]	Alliance <i>Androsacion alpinae</i> Braun-Blanq. in Braun-Blanq. et Jenny 1926: Assoc. <i>Senecioni-Juncetum trifidi</i> Simon 1958 и Alliance <i>Festucion pictae</i> Krajina 1933: Assoc. <i>Festucetum pictae</i> Domin 1931 subassoc. <i>achilleetosum clusianae</i> (Simon 1958) Roussakova 2000
42	H3.152 Carpatho-Balkano-Rhodopide campion siliceous cliffs	Карпато-Балкански стръмни силикатни скали с камбанки	8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 D2 H2 I J]	Assoc. <i>Sileno lerchenfeldianae-Potentilletum haynaldianae</i> Horvat et al. 1937 (Horvat & al. 1937; Simon 1958) и Assoc. <i>Jovibarbo heuffelii-Potentilletum rupestris</i> ass. prov. (Пачеджиева 2012)
43	H3.2A13 Balkan Range calcicolous chasmophyte communities	Старопланински варовикови хазмофитни съобщества	8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 D2 H2 I J]	Alliance <i>Ramondion nataliae</i> Horvat ex Simon 1958 и/или Assoc. <i>Hieracio pannosi-Caricetum kitaibelianae</i> Mucina et al. 1990
44	H3.6 Weathered rock and outcrop	Съобщества на пионерни видове на открити и оголени скали	8230 Силикатни скали с пионерна растителност от	Уязвимо [VU – A1, 2 B2 D2 H2 I J]	Alliance <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i> Oberd. 1957 ex Korneck 1974 и Alliance <i>Sedo-</i>

	habitats		съюзите <i>Sedo-Scleranthion</i> или <i>Sedo albi-Veronicion dillenii</i>		<i>Scleranthion biennis</i> Br.-Bl. 1955
45	I2 Cultivated areas of gardens and parks	Култивирани територии с паркове и градини			
46	J2 Low density buildings	Строежи			
47	J3.2 Active opencast mineral extraction sites, including quarries	Кариери			
48	J4.2 Road networks	Пътища			
49	J5.3 Highly artificial non-saline standing waters	Язовири и рибарници			

Appendix 2.

Приложение 2. Държавен ловно стопански район Българка – Горско стопанство Плачковци

Вид дивеч		Мъжки				женски		
	запас	млади	Ср.въз раст	зрели	всичко	Припл.млади	зрели	всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	11	2	1	1	4	1	6	7
Сърна	72	8	8	6	22	20	30	50
Дива свиня	49	20	5	4	29	10	10	20
Мечка	3							
Дребен дивеч								
Заяк	18							
Хищници								
Вълк	2							

Чакал	20							
Лисица	16							
Дива котка	4							
Бялка	2							
Язовец	6							
Черен пор	1							
Скитащи кучета	5							

Appendix 3.

Приложение 3. Държавен ловно стопански район Българка – Горско стопанство Мъглиж

Вид дивеч		Мъжки				женски		
	за па с	млади	Ср.въз раст	зрели	Всичк о	Припл.млади	зрели	всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	7		1	1	2	2	3	5
Сърна	26	4	4	5	13	3	10	13
Дива свиня	11	1	2	3	6		5	5
Мечка	3							
Дребен дивеч								
Заек	5							
Хищници								
Вълк	2							
Лисица	7							
Чакал	3							
Язовец	4							
Сврака	3							

Appendix 4.

Приложение 4. Ловно – рибарско сдружение Габрово, Държавен ловно стопански район Етъра

Вид дивеч		Мъжки				женски		
	запас	млади	Ср.въз раст	зрели	всичко	Припл.млади	зрели	всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	2		1		1		1	1
Сърна	46	10	8		18	15	13	28
Дива свиня	33	13	2	2	17	11	5	16
Мечка								
Дребен дивеч								
Заек								
Хищници								

Чакал	14							
Лисица	18							
Дива котка	5							
Бялка	12							
Язовец	15							

Appendix 5.

Приложение 5. Държавен ловно стопански район Смирненски - Габрово

Вид дивеч		Мъжки				женски		
	запас	млади	Ср.въз раст	зрели	всичко	Припл.млади	зрели	всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	4	2			2	1	1	2
Сърна	36	9	4	4	17	9	10	19
Дива свиня	32	13	3	2	18	6	8	14
Дребен дивеч								
Заек								
Хищници								
Вълк	1							
Чакал	6							
Лисица	24							
Дива котка	4							
Бялка	8							
Язовец	10							
Черен пор	6							
Скитащи кучета	46							
Скитащи котки	22							
Сврака	12							
Сива врана	22							

Appendix 6.

Приложение 6. Ловно – рибарско сдружение Стринава Дряново, Държавен ловно стопански район Плачковци

Вид дивеч		Мъжки				женски		
	запас	млади	Ср.въз раст	зрели	всичко	Припл.млади	зрели	всичко
Едър дивеч								
Бл.елен	15	3	2	3	8	3	4	7
Сърна	110	16	14	20	50	27	33	60
Дива свиня	64	18	8	9	35	18	11	29
Мечка	2							
Дребен дивеч								
Заек	36							

Фазан	106							
Яребица	64							
Хищници								
Вълк	4							
Лисица	39							
Чакал	34							
Бялка	16							
Язовец 17								
Скитащи кучета	20							